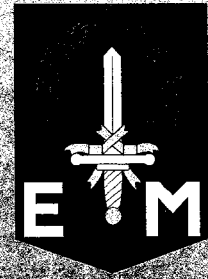

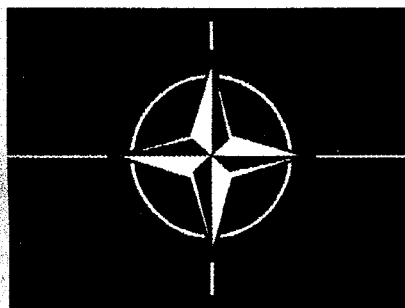
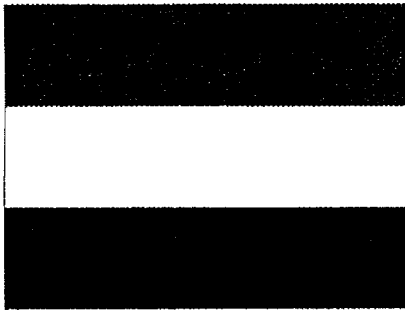
INFO-SCOOP

INL

013621

4
1

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE	2
COLOFON;	2
GEBEURTENISSEN MET BETREKKING TOT VOORMALIG JOEGOSLAVIË VAN 11 DECEMBER 1995 T/M 8 JANUARI 1996	3
IFOR-HOOFDMACHT, BOSNIË BINNENGETROKKEN !	3
KROATIË	3
KLEIN-JOEGOSLAVIË	4
BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK	5
BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR / NAVO	6
IMPLEMENTATION FORCE (IFOR)	6
NOORD-OOST BOSNIË-HERCEGOVINA / IFOR (US)-SECTOR	7
WEST BOSNIË-HERCEGOVINA / IFOR (UK)-SECTOR	9
ZUID-OOST BOSNIË-HERCEGOVINA / IFOR (FR)-SECTOR	9
NEDERLANDSE MILITAIRES	11
VERENIGDE NATIES	13
GEBEURTENISSEN IN ANGOLA VAN 04 DECEMBER 1995 TOT 04 JA- NUARI 1996	15
VREDE NOG NIET VOLLEDIG VERLOREN	15
ONTWIKKELINGEN PER PROVINCIE	15
PRESIDENT TER VERANTWOORDING GEROEPEN	17
HULP IMF OPGESCHORT?	18
DOS SANTOS NODIGT SAVIMBI UIT	18
BLAUWHELMEN BELEGERD	18
FAA RECRUTEERT VLUCHTELINGEN	18
HUURLINGEN VERLATEN ANGOLA	18
NIEUWE ORGANISATIE VAN MPLA	19
JOINT COMMISSION MELDT EINDE CRISIS	19
UNITA ONTKENT VRIJLATING KRIJGSGEVANGENEN	19
OVERZICHT ISRAËL 8 DECEMBER '95 T/M 5 JANUARI '96	21
BIEDT 1996 UITZICHT OP REGIONALE VREDE?	21
LANDMIJNEN IN VOORMALIG JOEGOSLAVIË	24
INLEIDING	24
ANTI-TANK, LUCHTDRUKMIJNEN	24
TMA-1	25
TMA-2	25
TMA-3	26
TMA-4	26
TMA-5	27
TMRP-6	27
TMM-1	28
OPSPORINGSMIDDELEN	29
UITWISSELBAARHEID	29
NOMENCLATUUR	29

VAN DE REDACTIE

Sgtl A. Wever

Voor u ligt de eerste Info-Scoop van 1996.

In deze Info-Scoop treft u de volgende onderwerpen aan: Een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen met betrekking tot voormalig Joegoslavië van 11 december tot en met 8 januari. Deze wordt behandeld door de Elnt D. van Amerom en de Smi G. Nieboer. UNPROFOR behoort inmiddels tot het verleden en de IFOR-hoofdmacht is, zij het met enige vertraging, Bosnië binnengetrokken.

Door Adj P. de Rooij wordt de situatie in Angola gedurende de periode 4 december tot 4 januari belicht. UNITA beschuldigd president Eduardo dos Santos ervan dat hij nog steeds niets heeft gedaan aan het terugsturen van de huurlingen en het terugroepen van de Rapid Intervention Police naar de kazernes. Dos Santos heeft aangegeven dat de vrede, die zeer op de proef wordt gesteld, nog steeds niet is verloren.

Sgt J.H.M. van Sloun gaat in op de overdracht van de door Israël bezette gebieden aan de Palestijnen. Ook belicht hij de onderhandelingen die gaande zijn tussen Israël en Syrië en de op handen zijnde Palestijnse verkiezingen.

Door Aooi P. Ruijs wordt in zijn artikel "Landmijnen in het voormalig Joegoslavië" uitvoerig ingegaan op het assortiment anti-tankmijnen die kunnen voorkomen in het voormalig Joegoslavië.

Zoals aangegeven in de colofon, is de Info-Scoop volledig samengesteld uit open bronnen. Indien er uwerzijds op- of aanmerkingen zijn over de inhoud van deze publikatie, wordt u verzocht contact op te nemen met één van de redactieleden van de Info-Scoop (zie colofon).

COLOFON;

INFO-SCOOP Is een tweewekelijkse uitgave van 101 Mipel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede

Telefoon: 0318-683055

Redactie: maj H.J. Jacobs, elnt P.W.T.S. Menting, sgtl A. Wever

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie

De inhoud van de INFO-SCOOP is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publikatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

GEBEURTENISSEN MET BETREKKING TOT VOORMALIG JOEGOSLAVIË VAN 11 DECEMBER T/M 8 JANUARI.

IFOR-HOOFDMACHT, BOSNIË BINNENGETROKKEN !

Elnt D.A. van Amerom,
Smi G. Nieboer.

In deze samenvatting wordt de situatie van 11 december t/m 8 januari 1996 geschetst. Inherent aan het optreden van IFOR is, met ingang van heden, de behandeling als volgt onderverdeeld in:

Kroatië

Klein-Joegoslavië (Servië en Montenegro)

Bosnië-Herzegovina Politiek

Bosnië-Herzegovina Militair / NAVO

Noord-oost Bosnië-Herzegovina: IFOR (US)-sector

West Bosnië-Herzegovina:

IFOR (UK)-sector

Zuid-oost Bosnië-Herzegovina:

IFOR (FR)-sector

Nederlandse militairen

Verenigde Naties

Voor dit overzicht is o.a. gebruik gemaakt van de volgende periodieken: De Volkskrant, De Gelderlander, Het NRC Handelsblad, het Algemeen Dagblad, de Telegraaf, het Nieuwsblad van het Noorden, The International Herald Tribune, The Times en Le Monde.

KROATIË

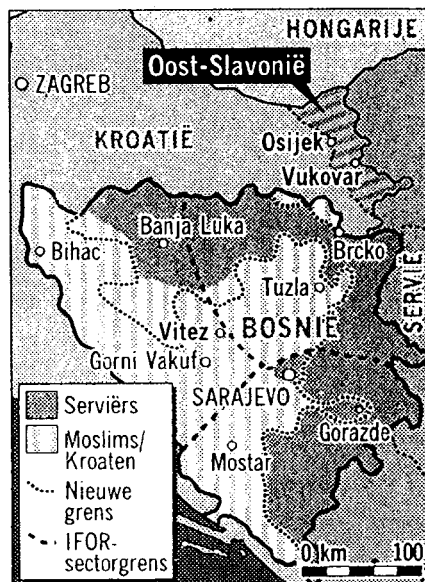
KUPLENSKO

De Internationale Federatie van de Mensenrechten en 'Artsen zonder Grenzen (AzG)' hebben in Kroatië een onderzoek ingesteld naar het lot van aanhangers van de moslim-leider Abdic, die in het Bihac-gebied lang samenwerkte met de Krajina-Serviërs, en de autonomie over zijn gebied had uitgeroepen. Na de militaire campagne van 5-(Abih) Korps, afgelopen zomer, vluchtten de verslagen 'Bihac-moslims' naar Kroatië. Daar zitten zij nu al maanden vast in een kamp dat eigenlijk die naam niet mag hebben. Ongeveer 20.000 vluchtelingen leven

daar in gaten in de grond, onder takken of stukken plastic, in autowrakken, bij de huidige temperaturen van ver onder het vriespunt. Kroatië heeft geweigerd hun 'de status van vluchteling' te geven. Deze weigering houdt tevens in dat zij niet worden geholpen, noch financieel, noch op enige andere manier. Volgens de mensenrechtenorganisaties is de Kroatische weigering een schending van de conventie van Genève.

OOST-SLAVONIË

Staat in Bosnië de 'vrede voor de deur', met betrekking tot het conflict over Oost-Slavonië bestaan nog te veel open vragen om gerust te zijn over de goede afloop. Dit laatste stukje Kroatië, dat zich nog in handen bevindt van de Krajina-Serviërs, moet na een overgangperiode van maximaal twee jaar weer onder gezag van Kroatië zijn gekomen. Het gebied is rijk aan bouwland en aan olie, en biedt toegang aan de belangrijkste verkeersader van Servië, de Donau. De Kroaten willen een controle-strijdmacht van de NAVO met een krachtig mandaat, maar de Serviërs in dat gebied willen daar niets van weten. Zij eisen een VN-vredesmacht met een beperkt mandaat.

de Volkskrant, 30 december 1995

DE 'INTERNATIONAL TASK FORCE (ITF)'

De secretaris-generaal van de VN, Boutros Ghali, heeft voorgesteld een 9300 man sterke vredesmacht te laten toezien op de implementatie van de overeenkomst die op 12 november j.l. in Erdut tussen de Kroaten en de Krajina-Serviërs werd gesloten. De vredesmacht zou volgens Boutros Ghali moeten bestaan uit een gelegenheids-coalitie, die op dezelfde basis functioneert als IFOR en hiermee ook 'banden' onderhoudt. Het probleem wordt nog eens extra gecompliceerd door de onwil van de internationale gemeenschap om hiervoor troepen te leveren. Voor deelname aan IFOR stonden tientallen landen in de rij, maar voor Oost-Slavonië is niemand te porren. Men is vooral terughoudend omdat het onwaarschijnlijk wordt geacht dat het in 1996 vrede blijft in Oost-Slavonië. Alleen Slowakije heeft een bataljon toegezegd. Met diverse andere landen, waaronder Argentinië en Canada, voerden de VN de laatste week van december nog moeizaam onderhandelingen.

EINDE UNCRO IN JANUARI

België, dat nu nog samen met Rusland de troepen levert voor de VN-vredesmacht in Oost-Slavonië (UNCRO), heeft aangekondigd zijn 700 blauwhelmen in januari terug te trekken. Ook het 1200-man sterke Rusbat zal naar alle waarschijnlijkheid dezelfde maand uit Oost-Slavonië vertrekken. Tevens loopt het verlengde mandaat voor UNCRO eind januari af. De Kroatische president Tudjman heeft aangegeven dat met de, in de overeenkomst van Erdut vastgelegde, demilitarisering van Oost-Slavonië op z'n laatst zal moeten worden aangevangen op het moment dat de ITF is benoemd. Indien de demilitarisering niet binnen 30 dagen na aanvang van het overgangsbestuur is gerealiseerd, zal volgens Tudjman het Kroatische leger 'dit probleem' oplossen. Een ander probleem ligt in het feit dat Servië nog steeds niet Kroatië, als zelfstandige staat, heeft erkend. Als die erkenning er komt, kan Tudjman tevreden zijn:

dan erkent Belgrado voor het eerst de buitengrenzen van Kroatië en impliceert de Kroatische soevereiniteit over Oost-Slavonië. Intussen houdt Kroatië 'druk op de ketel' om dit doel te bereiken. Bij de aanvang van de OVSE-vergadering te Königswinter (bij Bonn) dreigde de Kroatische minister van buitenlandse zaken, Granic, zich uit de onderhandelingen terug te trekken, als klein-Joegoslavië niet snel tot wederzijdse erkenning overgaat. Het overleg bij Bonn is de eerste van een serie OVSE-vergaderingen over de ontwapening in de republieken van het voormalige Joegoslavië.

DUBROVNIK

Nieuwsmedia in Bosnië-Herzegovina hebben op 15 december bekend gemaakt dat Kroatië en klein-Joegoslavië hun 'diplomatieke' betrekkingen hebben bevroren. Naast het probleem dat Belgrado Kroatië nog steeds niet heeft erkend, schijnen de Kroaten nu mogelijk te weigeren om, zoals overeengekomen in het vredesakkoord, land in het zuiden van Kroatië met Servië te ruilen. Het betreft een gedeelte van het Kroatische schiereiland Preklava dat geruild zou worden met een Servisch gebiedsdeel, noord-oost van Dubrovnik.

ZAGREB

Op 20 december is de telefoonverbinding tussen Kroatië en klein-Joegoslavië hersteld. Voor het eerst sinds het najaar van 1991 konden inwoners van Zagreb met Belgrado en andere steden bellen. Het eerste gesprek werd gevoerd tussen de ministers van buitenlandse zaken van beide republieken.

Onder internationale druk heeft de Kroatische regering het parlement geadviseerd een omstreden ultimatum in te trekken, zo werd op 29 december bekend. Het ultimatum verplicht gevluchte Serviërs binnen negentig dagen terug te keren naar Kroatië, om aanspraken te kunnen maken op hun eigendommen. Handhaving van het ultimatum zou honderdduizenden Serviërs van hun bezit hebben beroofd. Voor veel Serviërs is het niet mogelijk de terugreis naar Kroatië te aanvaarden wegens ingewikkelde procedures.

Anderen vrezen represailles.

Duitsland doet zijn uiterste best om te voorkomen dat de VN Kroatië scherp veroordelen wegens schendingen van de mensenrechten. In de week na Kerst werd een rapport vrijgegeven over de misstanden die zijn begaan tijdens de Kroatische herovering van de Servische Krajina. Tweehonderdduizend mensen ontvluchtten toen deze regio. Duitsland, traditioneel een bondgenoot van Zagreb, heeft inmiddels al tijd weten te winnen door elke beslissing van de Veiligheidsraad uit te laten stellen tot de eerste week van januari. Dan is Rusland -op zijn beurt een traditionele bondgenoot van Servië én de drijvende kracht achter de mogelijke veroordeling- geen voorzitter meer van de Raad. Tegelijkertijd proberen Duitse diplomaten de tekst van de veroordeling zo veel mogelijk af te zwakken.

Ter gelegenheid van het nieuwe jaar heeft president Tudjman aan 455 Serviërs op 31 december amnestie geschonken. Zij werden vastgehouden in de gevangenissen van Zagreb, Split en Karlovac, -op grond van verdenking van 'gewapende opstand'. De Kroatische minister van Justitie, Miroslav Separovic, zei te hopen dat de amnestie zou bijdragen tot de normalisering van de Servisch-Kroatische betrekkingen. Verder zei hij 'te hopen op een versnelde terugkeer van de Kroaten die in Servië gevangen zitten en op duidelijkheid over het lot van de 2848 vermisten'.

SPLIT

Split is een druk havenplaatsje geworden. Maakten al een groot aantal landen die UNPROFOR-troepen leverden gebruik van deze Kroatische havenplaats, met de komst van IFOR is de bedrijvigheid alleen maar toegenomen. Naast havenvoorzieningen aan de Adriatische zee beschikt Split over een vliegveld, zodat ingevlogen personeel met hun ontladen voertuigen ter plaatse kan worden samengevoegd. Zo ook geschiedde deze procedure met de Nederlandse IFOR-deelnemers. Nadat de eerste twee vrachtschepen van

Dutchbat-4 op 2 januari waren gelost, landden een dag later de eerste 'mannen' van de Nederlandse hoofdmacht op het vliegveld van Split. Op 4 januari vertrok de eerste colonne richting Vitez.

Een kleine vijfhonderd Duitse soldaten waren al op dinsdag 2 januari in Split aangekomen. Hier zullen zij hun 'logbase' inrichten, van waaruit zij steun zullen leveren aan de werkzaamheden van IFOR. Uiteindelijk zullen hier ca. 4000 Duitsers hun logistieke taak uitvoeren.

KLEIN-JOEGOSLAVIË

(Servië en Montenegro)

Op 20 december werd in Belgrado medegedeeld dat de regering van klein-Joegoslavië NAVO-troepen toestemming heeft gegeven over haar grondgebied te reizen. Het besluit vloeit voort uit het vredesverdrag voor Bosnië. Ruim een week later, op 28 december, bracht de Amerikaanse NAVO-bevelhebber voor Europa, -George Joulman-, een bezoek aan de Servische hoofdstad Belgrado. Hij sprak met president Milosevic over het vervoer van IFOR-materieel en militairen over Servisch grondgebied. Joulman noemde het gesprek 'zeer productief'.

Op dezelfde dag heeft de Amerikaanse president Clinton de economische sancties tegen Servië en Montenegro opgeschort. Hij waarschuwde wel dat ze weer van kracht worden als de Serviërs zich niet houden aan de bepalingen van het vredesakkoord voor Bosnië. Tevens gaf hij opdracht tot opheffing van het wapenembargo tegen alle republieken van het voormalige Joegoslavië. In navolging hierop heeft ook de Russische president Jeltsin het economische embargo opgeheven. Het vredesakkoord voorziet in een geleidelijke beëindiging van het wapenembargo. Negentig dagen na de ondertekening van het akkoord mogen er lichte wapens worden geleverd, na de 180ste dag ook zware wapens.

BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK

SARAJEVO-EXODUS ?

De VN meldde op 12 december dat het Bosnisch-Servische leger (BSA) bezig is de voorsteden te ontruimen. Er werden op die dag 76 militaire vrachtwagens geteld die beladen het gebied verlieten. Speciale, goed bewapende politietroepen bemannen nieuwe checkpoints op de wegen die van Sarajevo naar de rest van de Servische gebieden in Bosnië leiden. Auto's met huisraad worden teruggestuurd als de bestuurders geen verhuisvergunning hebben, maar intussen zijn de Servische autoriteiten zelf druk bezig alles van waarde uit de Servische wijken rond Sarajevo te verwijderen. Dagelijks rijden tientallen trucks de bergen in, volgeladen met benzine, graan en machines uit de grote fabrieken ten noorden van de stad. Het is de bedoeling dat de fabrieken ergens in het oosten van Bosnië-Herzegovina worden herbouwt. Op een besloten bijeenkomst van zijn Servische Democratische Partij heeft Karadzic verklaard dat de Serven in Sarajevo snel moeten worden geëvacueerd. Hij wil een nieuw Sarajevo van tienduizenden woningen, ergens ten zuiden van de huidige stad, in de velden 'uit de grond stampen'. Hoe hij dat denkt te kunnen klaren is iedereen een raadsel.

Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN heeft haastig een kantoortje geopend in Ilidza om de angst bij de Serviërs weg te nemen, maar lijkt niet bij machte een nieuwe stroom vluchtelingen tegen te gaan. De NAVO heeft maatregelen genomen om te voorkomen dat de Serviërs 'hun' deel van de stad door brand zullen verwoesten als ze vertrekken. Niettemin blijft men zich zorgen maken over de negatieve reacties in de Servische voorsteden van Sarajevo. De VN meldde op 17 december dat velen aanstalten maken om weg te trekken en begonnen zijn hun doden op te graven. Zij hebben de VN om tienduizend containers gevraagd voor hun bezittingen en duizend doodskisten om gestorven familieleden naar elders te ver-

voeren.

Intussen wordt IFOR in Sarajevo geconfronteerd met haar eerste echte probleem. In de door Serviërs bevolkte voorstad, Ilidza, zijn volgens de Bosnische regering zestien moslimburgers, waaronder twee kinderen beneden zeven jaar, ontvoerd. Inmiddels heeft de VN-politie van Sarajevo dit bevestigd. IFOR wil zich niet in de zaak mengen omdat het, in haar ogen, de taak van de plaatselijke politie is om te zorgen voor het vrije verkeer dat in Dayton is afgesproken. Uit voorzorg heeft het Bosnische bestuur voorlopig het verkeer over de hoofdweg door Ilidza verboden. Weer een 'succesje' voor de Serviërs. Want door het niet duidelijk optreden tegen deze schendingen zijn er duidelijk signalen dat de moslimbevolking van Sarajevo langzaam het vertrouwen in IFOR begint te verliezen. Vorige maand al, werd schamper gereageerd door de weigering op te treden tegen de beschietingen van een IFOR-vliegtuig en -helikopters, -en het bij protesten te laten.

Op 3 januari hebben Bosnische Serviërs echter drie moslims vrijgelaten. Later bleek dat het hier moslimvrouwen betrof die niet tot de groep van 'zestien' behoorden. Dragan Dragic, verantwoordelijk voor de betrekkingen van de Serviërs met IFOR, zei dat 'een groep moslims, -onder wie enkele mensen in uniform en een officier van de moslim-veiligheidsdienst-, voor ondervraging zijn aangehouden. Volgens Dragic waren ze 'afgeweken van de voorschreven route' door de wijk Ilidza. Volgens IFOR ligt deze zaak buiten hun mandaat en zou de VN-politie, die op poten wordt gezet door Carl Bildt -de speciale vertegenwoordiger voor civiele aangelegenheden van de VN, deze zaken moeten 'oppakken'. Tot nu toe bevindt zich pas een handjevol VN-politiemensen in Sarajevo en is Bildt's kantoor in Sarajevo nog leeg.

Alle zestien Bosnische burgers die waren opgepakt in de Servische voorstad Ilidza zijn op 04 januari vrijgela-

ten. De eerste confrontatie tussen de NAVO en de Servische milities is daarmee vreedzaam beëindigd. De opgepakte Bosniërs werden in twee groepen overgedragen. Volgens de Bosnische regering hadden de mensen echter niets misdaan en ging het puur om een zenuwoorlog tegen de NAVO-vredesmacht IFOR. Van de vrijgelaten moslims beklagden enkelen zich erover dat ze waren mishandeld.

VREDESAKKOORD ONDERTEKEND

In de vroege ochtend van 14 december heeft het Amerikaanse Congres, -zij het met grote tegenzin-, toestemming verleend voor het sturen van troepen naar Bosnië. Het Huis stemde voor een tweeslachtige motie, waarin Clintons Bosnië-beleid wordt veroordeeld, maar wel toestemming voor financiële steun van de troepen wordt gegeven. De Senaat stemde voor ondersteuning van de troepen, mits het Bosnische regeringsleger tegelijkertijd wordt getraind en bewapend, opdat zij na maximaal één jaar hun 'eigen boontjes kunnen doppen'.

Enige uren daarna startte de bijeenkomst in het Elysée in Parijs en hebben de drie presidenten Izetbegovic (Bosnië), Tudjman (Kroatië) en Milosevic (klein-Joegoslavië, -die tekende voor de Bosnische Serviërs-) het vredesakkoord voor Bosnië met hun handtekeningen bekrachtigd. De belangrijkste punten van het akkoord, volgens de Volkskrant van 14 december, zijn op deze pagina weergegeven. De plechtigheid werd bijgewoond door de hoogste leiders van de VN, NAVO, EU, OVSE, WEU, de Raad van Europa en de Islamitische Conferentie Organisatie. De leider van de Bosnische Serviërs Karadzic was, ondanks zijn streven, in Parijs niet aanwezig.

Aan de vooravond van de ondertekening werd nog koortsachtig diplomatiek overleg gevoerd over twee punten in het 'Dayton-akkoord': -de wederzijdse erkenning van Kroatië en klein-Joegoslavië, en -de positie van de Serviërs van Sarajevo. Tot een weder-

zijdse erkenning kwam het nog niet. Die erkenning is van urgent belang in verband met het conflict over Oost-Slavonië. De Franse minister De Charette zei 's avond laat "niet te zwaar te tillen aan het uitblijven van de erkenning". Volgens hem zal dat in de zeer nabije toekomst zijn geregeld. In de Amerikaanse ambassade werd gesproken over een 'compromis-formule', die volgens diplomatieke bronnen inhoudt dat niet de Bosnische regering, maar de NAVO voorlopig in de Servische voorsteden toezicht zal uitoefenen.

KARADZIC 'WANKELT'

"De politiek leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic, heeft op 15 december de 'staat van oorlog' in zijn gebied, met uitzondering van Sarajevo, opgeheven. "Legeronderdelen kunnen nu worden ingezet bij de economische wederopbouw", aldus radio Pale. Volgens het ondertekende akkoord moeten de Servische wijken aan de Bosnische regering worden overgedragen. Op 16 december zal door het 'Bosnisch-Servische parlement' over de toekomst van Sarajevo worden gesproken, evenals naar alle waarschijnlijkheid over die van Karadzic. De positie van de 'president' zou wankelen. Hij heeft zich al een week niet laten zien en zich onthouden van commentaar op de ondertekening van het vredesakkoord in Parijs. Volgens plaatselijke politieke waarnemers zou zijn vertrek op handen zijn, onder toenemende druk van de Servische president Milosevic, -zijn voormalige beschermheer. Karadzic kan niet rekenen op de steun van zijn leger, zijn relatie met opperbevelhebber Mladic is slecht te noemen en zijn Servische Democratische Partij lijkt de greep op het 'parlement' in Pale te zijn kwijtgeraakt. 'Vice-president' Nikola Koljevic wordt beschouwd als een mogelijke opvolger, zeker nadat de Servische media hem als woordvoerder behandelen. Ook de posities van Tomo Kovac (hoofd binnenlandse zaken) en Miroslav Toholj (minister van informatie) zouden ter discussie staan. De "kampioen van Groot-Servië" houdt zich na de ondertekening van het vre-

des-acckoord al een paar weken schuil. In tegenstelling tot eerdere jaren heeft hij dit keer geen nieuwjaarsgroet uitgesproken. De Servische leider wil liever dat de internationale gemeenschap hem "vergeet". Volgens onbevestigde berichten zou Karadzic sinds begin januari undercover in Belgrado zijn gezien. Maar zijn voormalige kompaan in het bloedige avontuur dat tot Groot-Servië had moeten leiden, de Servische president Slobodan

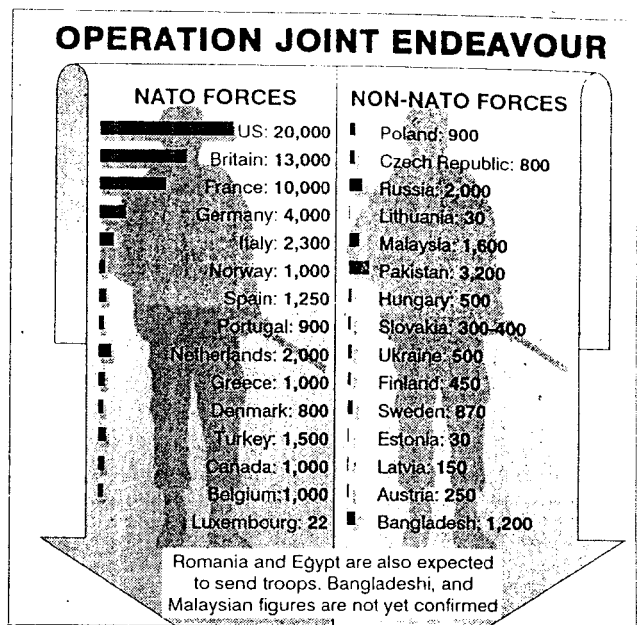
Milosevic, heeft er nu geen enkel politiek belang meer bij hem te hulp te komen. Op vragen van de pers over de toekomst van Karadzic, reageerde de tweede man van de RS, de voorzitter van het parlement Momcilo Krajisnik, steeds ontwijkend. Hij zei dat voor alle leden van de leiding geldt dat ze niet eeuwig aan de macht kunnen blijven.

Op 06 januari liet Radovan Karadzic, na twee weken, weer van zich horen. Hij riep in een lange kerstboodschap alle Serviërs in het voormalige Joegoslavië op "de nationale eenheid" te herstellen en te blijven streven naar een Groot-Servië.

BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR / NAVO

NAVO-STARTSEIN

Enkele uren nadat de Veiligheidsraad van de VN in New York unaniem resolutie 1033 (IFOR-mandaat) had goedgekeurd, werd op 16 december in Brussel het startsein voor het vertrek van de NAVO-troepen gegeven. Generaal Joulman, de Amerikaanse opperbevelhebber van de NAVO, gaf om precies 02.53 uur de commandant van de NAVO in Zuid-Europa, Leighton Smith (commandant van IFOR), de opdracht met de vredesoperatie 'Joint Endeavour' te beginnen. "Onze opdracht is duidelijk, ze is beperkt in tijd en er gelden krachtige richtlijnen", aldus Joulman.

The Times, 12 december 1995

IMPLEMENTATION FORCE (IFOR)

KWARTIERMAKERS IFOR

In grote delen van Bosnië-Herzegovina is zoveel sneeuw gevallen, -op sommige plaatsen bijna een meter-, dat de voorbereiding op de komst van de NAVO-vredesmacht IFOR ernstige vertraging oploopt. In de hoofdstad Sarajevo bijvoorbeeld, werd op woensdag 13 december de noodtoestand afgekondigd. NAVO-woordvoerder, majoor Haselock, zei dat de weersomstandigheden de ontplooiing van de hoofdmacht van IFOR enige tijd kunnen ophouden, maar hoeveel tijd verloren zou gaan kon hij niet zeggen. Ook bij Tuzla, waar het merendeel van de Amerikaanse soldaten van IFOR zal worden gelegerd, raakten vrachtwagens en jeeps van kwartiermakers van de weg. De voor IFOR zo belangrijke vliegvelden Sarajevo en Tuzla waren, vanwege de sneeuwval, tot 18 december gesloten.

De Britten, oorspronkelijk van UNPROFOR, opereerden op 14 december al onder de vlag van IFOR. Een beetje voorbarig, omdat het officiële mandaat pas op 19 december zou ingaan. Zij vliegen er met bewapende helikopters en hebben in de omgeving van Gornj Vakuf al een deel van hun witte voertuigenpark overgespoten met

groene verf. De Nederlandse eenheden, die al in Bosnië zijn, zouden pas op 19 december met het overschilderen beginnen.

Vanaf Eindhoven Airport zijn op 27 december de eerste 185 Nederlandse IFOR-kwartiermakers naar het voormalige Joegoslavië vertrokken. De groep gaat de komst van Dutchbat, in januari, voorbereiden. Ze zullen in Bosnië alvast op drie plaatsen commandoposten inrichten en zorgen voor logistieke ondersteuning.

HOOFDMACHT IFOR

NOORD-OOST BOSNIË- HERCEGOVINA / IFOR (US)- SECTOR

ZEPCE

In centraal-Bosnië bij het plaatsje Zepce is, op 14 december bij een VN-roadblock, een vuurgevecht ontstaan tussen een groep Mujahedin-strijders en een HVO-politiepatrouille. De vijf moslim-huurlingen kwamen allen om het leven en één militaire politiemann raakte gewond. De Mujahedins, die naar Bosnië zijn gekomen om hun geloofsgenoten te helpen, vormen een bedreiging voor de IFOR-troepen. De Amerikanen zijn bevreesd dat zij hen, net als jaren geleden in Libanon, met zelfmoordacties zullen bestoken en hebben dan ook hun terugtrekking geëist. Ook de Bosnische Kroaten, die met de Bosnische moslims een Federatie hebben gevormd, hebben een hartgrondige hekel aan deze islamitische fanatici.

De Bosnische ambassadeur in Londen, Mohammed Filipovic, heeft op 20 december melding gemaakt van problemen met de islamitische fundamentalisten die als vrijwilligers met de Bosnische regeringstroepen hebben meegevochten. Volgens het vredesakkoord moeten zij uiterlijk 14 januari Bosnië hebben verlaten, maar volgens Filipovic weigeren velen van hen elke medewerking. Onder de mujahedins zijn veel oorlogsveteranen uit Afghanistan en Iran; anderen komen uit Egypte, Algerije en Jemen. IFOR-commandant

Leighton Smith meldde echter op 2 januari over goede aanwijzingen te beschikken dat 'de mujahedin in groten getale vertrekken'.

ZVORNIK

De twee Franse Mirage-piloten, -die ruim drie maanden ergens in Bosnië gevangen hebben gezeten-, zijn dinsdagmiddag 12 december door de Bosnisch-Servische generaal Ratko Mladic in de grensplaats Zvornik vrijgelaten en overgedragen aan de Franse stafchef generaal Douin. In Parijs werd ontkend dat Frankrijk voor de vrijlating enige tegenprestatie heeft beloofd of geleverd aan de Bosnische Serviërs. Mladic en Karadzic zouden hebben geëist dat het Joegoslavië-tribunaal de aanklacht tegen hen intrekt. Daarnaast wilden zij meer garanties voor de Serviërs in de buitenwijken van Sarajevo. De Bosnisch-Servische Radio-Pale meldde: "Twee piloten die ons hebben gebombardeerd met het doel zoveel mogelijk uit te roeien en te vernietigen, zijn op glorieuze wijze vrijgelaten omdat Frankrijk dat eiste, ... De conclusie is simpel en pijnlijk: de twee piloten, oorlogsmisdadigers, krijgen van de wereld voorrang boven de 120.000 Serviërs in Sarajevo".

TUZLA

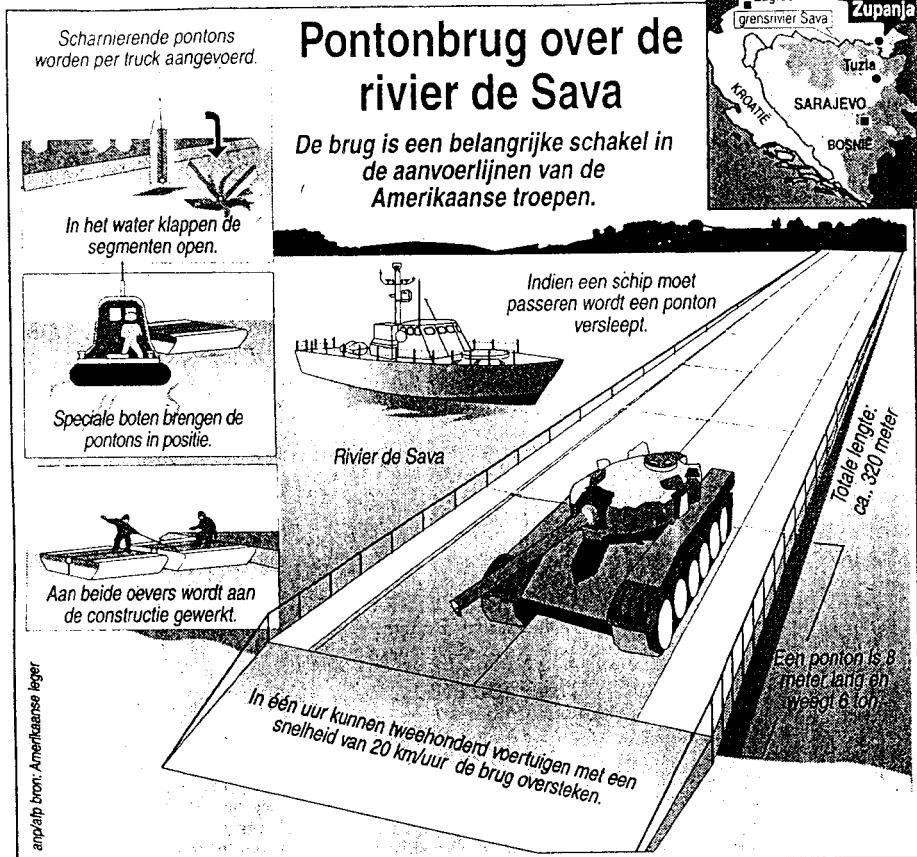
-Regio: Het Tuzla-gebied zucht onder de last van vele tienduizenden vluchtelingen. Golf na golf kwam de afgelopen vier jaar naar deze 'safe-area'. Overall waar de moslims verdreven werden door de Bosnische Serviërs, trokken ze naar deze stad. In Tuzla woonden voor de oorlog ca. 100.000 mensen. Nu telt de stad 180.000 bewoners. In het hele gebied rond Tuzla is de bevolking bijna verdrievoudigd, van 178.000 voor de oorlog tot 460.000 mensen nu. De meeste mensen die hun hele leven gewend waren op het platteland te leven, zitten samengepakt in de flats en de verlaten fabrieksgebouwen.

-Airbase: Lag Tuzla-airbase een aantal dagen wegens hevige sneeuwval dicht, op 18 december werd bekend dat het eerste Amerikaanse transportvliegtuig van de IFOR-hoofdmacht

daar was geland. Een kleine 'luchtbrug' van 25 vliegtuigen zou dezelfde dag volgen, die 3d Battalion/325-(US) Airborne Control Team (800 manschappen en materieel) van de Italiaanse luchtmachtbasis Aviano naar Tuzla overvloog. Zat het weer de Amerikanen niet mee, ook de Franse havenstakingen en een door Duitse activisten vernielde spoorlijn bevorderde niet echt een vlotte aanvoer van de Amerikaanse hoofdmacht. Ook bureaucratie speelde IFOR parten. Een trein met 103 Amerikaanse militairen, tanks en pantservoertuigen, - op weg van Hongarije naar Noord-oost Bosnië-, werd op 17 december aan de Hongaars-Kroatische grens urenlang opgehouden wegens problemen met de documenten. Om die reden weigerden de Hongaren zeven treinen met Amerikaans brugslagmateriaal het land vanuit Oostenrijk toe te laten. Het materiaal had als bestemming Slavonski Brod en is bestemd voor de aanleg van (tijdelijke-) bruggen bij Zupanja over de rivier de Sava, de grens tussen Kroatië en Bosnië. Als deze overgangen zijn gerealiseerd, is de Amerikaanse aanvoerroute (Kaposvár-Tuzla) beduidend korter geworden.

ZUPANJA

Op 26 december zijn de eerste Amerikaanse gevechtseenheden bij Zupanja, Bosnië binnengekomen. Militairen van 1 ste (US)-Cavalerie Regiment werden overgevoerd om genietroepen te beveiligen tijdens de aanleg van de eerste pontonbrug. Door de hoge waterstand en stroomsnelheid bleef het die dag bij een poging. De dag erna slaagde de Amerikaanse genie er opnieuw niet in de pontonbrug over de grensrivier, de Sava, te slaan. 's Nachts moesten de Amerikanen zelfs hun kamp aan de rivieroever ontruimen, omdat het onder water kwam te staan. De brug moet duizenden Amerikaanse IFOR-militairen in staat stellen Bosnië binnen te gaan en hun standplaats Tuzla te bereiken. Als gevolg van de problemen bij Zupanja zal een ongestoord binnenstromen van de Amerikanen in Bosnië, op korte termijn, ernstige vertraging opleveren. Via een alternatieve route kwamen op 28 de-

de grootste dreiging, ook op ander gebied blijft het oppassen. Zo werd bekend dat Amerikaanse soldaten ten oosten van Zupanja, vanuit een auto dertig kogels in hun richting kregen afgevuurd. Omdat er geen gewonden waren gevallen, beperkte de Amerikaanse commandant zich ertoe de politie om een onderzoek te vragen.

'RUSBRIG'

De Russische generaal Staskov heeft IFOR in het Kerstweekend danig in verlegenheid gebracht. Hij bracht een bezoek aan de van oorlogsmisdaden verdachte legerleider Mladic. De NAVO deed de zaak af met de constatering dat de generaal op eigen initiatief had gehandeld en dat Rusland officieel nog geen deelnemer aan IFOR is. Staskov wordt op korte termijn benoemd tot plaatsvervangend commandant van het Russische IFOR-contingent. Hij leidt nu een delegatie van twaalf Russische kwartiermakers.

■ Een Chinook-CH 47-helikopter staat op het punt om het eerste deel van de pontonbrug in de rivier de Sava te droppen. © Reuter

Nieuwsblad van het Noorden, 30 december 1995

cember wel 54 Amerikanen vanuit Servië in Tuzla aan.

Op 31 december rond 10.00 uur werd door het AP medegedeeld dat het de Amerikanen gelukt was, de 619 meter lange pontonbrug over de Sava te leg

gen. Vanwege de grote stroomsnelheid moeten evenwel duwbotten de brug constant op haar plaats houden. Uiteindelijk zal de brug dubbel gelegd worden, ter voorkoming van tegemoetkomend verkeer. Lijkt de slechte weersgesteldheid voor de Amerikanen

De federatieraad, het Hogerhuis van het Russische parlement, heeft op 5 januari met grote meerderheid het besluit bekrachtigd om Russische troepen naar Bosnië te sturen. Slechts twee afgevaardigden stemden tegen het besluit, maar de Federatieraad verbond aan haar goedkeuring wel de voorwaarde dat de troepen niet langer dan tot 31 januari 1997 in Bosnië mogen blijven. Rusland stuurt een speciale brigade van 1600 man voor deelname aan IFOR. De brigade bestaat voor het overgrote deel uit beroepsmilitairen. Rusland wil graag een goed figuur slaan bij de vredesoperatie en de elitetroepen oefenen al wekenlang voor hun taak in Bosnië en vooral op de samenwerking met Amerikaanse militairen.

GRACANICA

De Bosnische Serviërs en het Bosnische regeringsleger hebben het afgelopen kerstweekeinde weer krijgsgevangenen uitgewisseld. De Serviërs droegen 131 gevangenen over op een brug bij Gracanica. Een aantal van hen waren deze zomer tijdens de gevechten bij Srebrenica gevangen genomen. Het regeringsleger liet bij deze plechtigheid 114 Bosnisch-Servische krijgsgevangenen gaan.

BOSNIALINK

Voor het verspreiden van gegevens over operatie 'Joint Endeavour' maakt het Amerikaanse leger intensief gebruik van het internationale computernetwerk Internet. Met behulp van Netscape Navigator 2.0 of via een van de onlinediensten is BosniaLINK-<http://www.dtic.mil/bosnia/>-voor geïnteresseerden, militaire commentatoren en journalisten te bereiken. Dat doen per dag gemiddeld tienduizend mensen. BosniaLINK bevat een dagelijks bijgewerkte reeks persberichten, toespraken, beleidsvoornemens van de Amerikaanse overheid en lijstjes met het '-wie, wat en waar- van Joint Endeavour'. Wie op zijn pc een zogeheten grafische Internet-browser heeft geïnstalleerd, kan op hetzelfde adres ook direct landkaarten in kleur en foto's bekijken. BosniaLINK geeft via zogenaamde 'hyperlinks' ook rechtstreeks toegang tot verwante Internet-adressen. De GI's in Bosnië konden hun elektronische kerstpost overigens alleen nog maar op papier lezen, nadat de 'leger-PTT' een openbare selectie had uitgeprint. De vraag is hoe het Pentagon zal omgaan met gevoelige informatie, bijvoorbeeld over eventuele slachtoffers. Kranten en TV-stations zijn daarover sceptisch gestemd. Internet, en BosniaLINK in het bijzonder, zal hen niet werkloos maken.

President Clinton zal, vermoedelijk voor 23 januari een bezoek brengen aan de Amerikaanse troepen in Bosnië. Uit veiligheidsoverwegingen wil het Witte Huis de juiste datum niet bekendmaken. Evenmin wordt officieel bekend gemaakt welke plaatsen Clinton zal aandoen. Algemeen wordt aangenomen dat hij Tuzla zal bezoeken, waar het Amerikaanse IFOR-contingent zijn hoofdkwartier heeft gevestigd. Of Clinton ook Kroatische, Servische en Bosnische leiders zal spreken is nog niet bekend. Clinton zal misschien worden vergezeld door de Republikeinse leiders Dole en Gingrich.

WEST BOSNIË- HERCEGOVINA / IFOR (UK)- SECTOR

BIHAC

De tot nu toe meest succesvolle moslim-eenheid, het 5e (ABiH) Korps, heeft op 15 december laten weten dat NAVO-troepen binnen zijn gebied van verantwoordelijkheid, -o.a. de Bihac-regio-, vrij kunnen verplaatsen en dat alle roadblocks zullen worden opgeheven. Los daarvan heeft een persvoorlichter van het regeringsleger verklaard dat men het 'Dayton-akkoord' volledig respecteert.

BANJA LUKA

In de ochtend van 20 december trokken Britse troepen een voormalige Servische frontlinie over en reden voor het eerst Bosnisch-Servisch gebied binnen. Ze zetten een kamp op niet ver van het 'Servische bolwerk' Banja Luka. "Ons doel is om zo snel mogelijk blijk te geven van onze aanwezigheid", verklaarde de woordvoerder majoor Ross. Staat Banja Luka voor concentratie-gebied van een belangrijk deel van het Bosnisch-Servische leger, deze regio - en met name ten noordwesten van deze stad - is evenzeer één groot vluchtelingenkamp. De hulporganisaties hebben grote moeite de ruim 280.000 vluchtelingen te bereiken met voedsel, tenten en medicijnen.

SANSKI MOST

Britse eenheden hebben op 21 december een Bosnisch-Servische controlepost bij Sanski Most, zonder tegenstand, ingenomen. Het overnemen van zulke posten (roadblocks), waarbij in het verleden VN-konvoien met humanitaire hulpgoederen werden tegengehouden, is één van de taken van IFOR.

Nabij het HQ van de Britten in Sanski Most is op 06 januari een Britse patrouille beschoten vanuit een Servische bunker. De Britten hebben onmiddellijk teruggeschoten. Het was de eerste grotere gevechtsactie van de vredesmissie in Bosnië, aldus een IFOR-woordvoerder.

PRIJEDOR

Britse IFOR-eenheden zijn op 28 december verder doorgedrongen in door Bosnische Serviërs beheerst gebied, dat jarenlang voor de VN-vredesmacht ontoegankelijk is geweest. Een eenheid

bereikte Prijedor, hét toneel van 'etnische zuiveringen'. Een andere Britse eenheid vervolgde daar de route en bereikte zonder veel problemen het Britse kamp bij Banja Luka.

MRKONJIC GRAD

Op tweede kerstdag hebben de Nederlandse mariniers hun nieuwe kamp opgezet in een oud distributie-centrum tussen Sipovo en Mrkonjic Grad. De verplaatsing van de berg Igman, -hun oude locatie-, naar het nieuwe kampement was een moeizame reis geweest; als door een 'spookwereld'. Platgebrande dorpen, stukgeschoten huizen: de verhalen over de 'tactiek van de verschroeiende aarde', het was de waarheid! Dit door Bosnische Kroaten beheerst gebied moet aan de Bosnische Serviërs worden overgedragen. "Wat ik daar heb gezien was schokkend", zei de commandant van de mariniers later, tijdens een bezoek aan Sarajevo. Vier dagen was hij met een verkenningseenheid door zijn nieuwe operatiegebied getrokken. "De Kroaten hebben in het gebied flink huisgehouden. Mrkonjic Grad is volledig geplunderd. Wat kapot kon, hebben ze kapot gemaakt. Het was een georganiseerde roof".

ZUID-OOST BOSNIË- HERCEGOVINA / IFOR (FR)- SECTOR

SARAJEVO

De inkt van de ondertekening van het 'Dayton-akkoord' was in Parijs nog niet droog, of de ernstigste schermutselingen in Bosnië sinds weken konden weer gemeld worden. In Sarajevo sloegen, rond het middaguur op 14 december, twee raketten en een mortiergranaat in bij de joodse begraafplaats. Bij een brug, die de nog bestaande scheiding tussen de Servische wijk Grbavica en het moslimgedeelte van Sarajevo markeert, explodeerden een aantal Servische granaten, -gewoon uit nijd. Gelukkig zou er niemand gewond zijn geraakt. Nog geen uur later werd ten zuiden van Sarajevo een Franse VN-helikopter door moslim-schutters onder vuur genomen. Een raket miste doel, maar drie ge-

weerkogels troffen de cockpit van de heli, -die nota bene op verzoek van de moslims boven Sarajevo speurde naar verdwaalde soldaten.

Van vrede merkten ook de Nederlanders, de eerste dagen na het 'plechtige moment van Parijs', op de berg Igman nog niet veel. De landmacht-mannen van de mortieropsporings-radars constateerden dagelijks 'vuurincidenten' op hun radars en de mortier-mariniërs waren constant paraat, terwijl zij op hun hoede bleven voor dieven, -moslimstrijders-, die regelmatig probeerden van alles en nog wat te stelen. Enige honderden meters dieper in het bos hadden namelijk Abih-strijders een blokhuttenkamp ingericht. Op 17 december waren de hele dag langs de bestandslijn tussen Serviërs en moslims schotenwisselingen te horen. "Maar erg serieus lijkt het niet", aldus een marinier. "De dag vóór het akkoord van Dayton werd getekend, was het erger. Toen probeerden beide partijen nog zoveel mogelijk terreinwinst te boeken en ging het er hard aan toe".

Maar op 18 december was er weer een Servische sluipschutter actief. Een 30-jarige vrouw, die in de tram over de beruchte 'snipers-allee' reed, raakte aan arm en hoofd gewond. Op 27 december werd bekend dat zeker vier keer op IFOR-helikopters en -vliegtuigen is geschoten, zonder dat dit tot tegenmaatregelen heeft geleid. Een transportvliegtuig werd door geweerkogels geraakt tijdens de landing in Sarajevo. Ook werd een Britse helikopter, die twee baby's naar een ziekenhuis bracht, twee keer beschoten. De beschieting van een tweede heli bleef gelukkig ook zonder gevolgen. "Wij begrijpen de verbazing van de bevolking over het uitblijven van tegenacties", aldus een woordvoerder. "Maar men dient te beseffen dat de beschoten toestellen geen boordwapens hadden. Alle incidenten zijn hoog opgenomen. Wij hebben klachten ingediend".

In de stad Sarajevo zelf is het leven weer enigszins op gang gekomen.

Veertig procent van de bewoners is evenwel als vluchteling afkomstig van elders, veelal uit agrarische gebieden. Dit verklaart waarom er zo nu en dan een kudde geiten of koeien door de stad loopt, en overal groentetuintjes verschenen. Volgens het laatste bevolkingsonderzoek van AzG, moeten de mensen rondkomen van zo'n 10 DM per maand. Hierdoor is bijna iedereen afhankelijk van humanitaire hulp. Dertig procent van de ruiten is kapot en vervangen door plastic. Ondanks alles rijden de trams, liggen de winkels vol, draaien de bioscopen weer en in de koffiehuisen, die het hart van het stadsleven uitmaken, is de lucht dik van de sigarenrook en zijn alle tafeltjes bezet. Maar werkelijk niemand in Sarajevo gelooft dat er een duurzame vrede komt.

Militairen van het Bosnische regeringsleger en van de Bosnische Serviërs hebben zich, twee uur voordat de termijn afliep, uit hun frontlijnposities in en om Sarajevo teruggetrokken. De ruim veertig gevechtsopstellingen en bunkers werden op tijd verlaten, met medeneming van wapens, uitrusting en meubilair, soms tot en met de gloeilampen. De deadline was gesteld op 28 december, precies om 00.01 uur. Hiermee zou het vredesakkoord van Dayton zijn eerste test hebben doorstaan. Bij sommige posities in Sarajevo lagen de partijen slechts twintig meter van elkaar, zoals bij de beruchte Vrbanja-brug, waar in mei felle gevechten woedden tussen Franse VN-soldaten en Bosnische Serviërs. Volgens een NAVO-officier lopen sommige frontlijnes dwars door gebouwen heen.

De IFOR kwam op 04 januari voor het eerst onder vuur te liggen. Een Italiaanse schildwacht werd in het Servische deel van Sarajevo in zijn arm geschoten. Hierop werden een aantal salvo's mitrailleurvuur afgeschoten door IFOR militairen op de schutter. De onbekende schutter beschoot de Italiaanse soldaat vlakbij hotel Biokovo in Vogosca, een basis waar een 250 man tellend Italiaans contingent verblijft. Dank zij een ko-

gelvrij vest raakte hij slechts licht gewond.

Tevens werd in de omgeving van het vliegveld een Brits transportvliegtuig beschoten.

Vanaf 06 januari gaan Franse IFOR-militairen te voet patrouilleren in de wijken van Sarajevo. Dit om de burgers het gevoel te geven dat IFOR bescherming biedt.

De VN hebben op 07 januari het vliegveld van Sarajevo gesloten en riepen de hoogste alarmfase uit, nadat een Frans militair vliegtuig was geraakt door twee kogels. Het passagierstoestel, een Falcon 50 kon evenwel veilig landen.

IGMAN

De 180 mariniers en landmachtmilitairen hebben hun VN-taak er bijna op zitten. In januari worden zij afgelost, maar dan is de overgang van RRF naar IFOR al gemaakt. Op tweede kerstdag vertrok de eenheid naar de Britse sector, in west-Bosni.

EINDE UNPROFOR

Op 20 december, volgens afspraak precies op 11.00 uur, werd in Sarajevo het commando door de commandant-UNPROFOR, Generaal Janvier, aan IFOR overgedragen. Omdat de Amerikaanse Admiraal Leighton Smith door de mist was opgehouden, maakte in zijn plaats Genm Sir Michael Walker, -die de IFOR-grondtroepen leidt-, de overdracht bekend. Vier uur later vond de officiële overdracht alsnog plaats in aanwezigheid van Admiraal Smith. De internationale benaming is 'Transfer of authority', afgekort TOA. Tevens stond, operationeel gezien, deze dag voor: 'D-day'.

PALE

Tijdens een bezoek aan het Servische hoofdkwartier te Pale op dinsdag 26 december, heeft de voorzitter van het Bosnisch Servische 'parlement', -Momcilo Krajisnik, NAVO-bevelhebber Leighton Smith gevraagd de overdracht van de Servische wijken in Sarajevo op te schorten tot eind maart. De overdracht aan het bestuur van de

moslim-Kroatische Federatie moet, volgens het vredesverdrag, op 19 januari gebeuren. Smith zegde hem toe het verzoek serieus te zullen behandelen. Volgens artikel 3 van het vredesakkoord kan de bevelhebber van overeengekomen tijdslimieten afwijken, al moet dat uitstel zo kort mogelijk zijn. Hij weigerde wel een ontmoeting met 'president' Karadzic en de Servische legerleider Mladic, die ook ergens in Pale aanwezig waren. De IFOR-commandant was o.a. naar Pale gegaan om zelf vast te stellen of het mogelijk was vrij van het ene naar het andere stadsdeel van Sarajevo te reizen, iets dat bijna vier jaar niet mogelijk was geweest.

MOSTAR

Na weken van zware sneeuwval was rond de Kerst de dooi ook in het zuidoosten van Bosnië ingevallen. Veel rivieren zijn door het dooiwater -en de onophoudelijk vallende regen- buiten hun oevers getreden. Een kamp van duizend militairen van het Franse Vreemdelingenlegioen bij Mostar dreigde op 27 december door het wassende water van de Neretva te worden weggespoeld. Nadat een dam was doorgebroken en diverse bruggen waren weggeslagen kwam het kamp onder water te staan en moesten veel soldaten hun toevlucht zoeken op het dak van hun barakken. Er werd een luchtbrug van helikopters ingezet om hen in veiligheid te brengen. De overstromingen bedreigden ook de stad Mostar zelf. Indien een tweede dam

het begeeft, zal het centrum van de stad onder water komen te staan.

Het vliegveld van Mostar, dat gesloten is geweest sinds de landingsbaan ruim twee en een half jaar geleden werd verwoest, is zondag 31 januari officieel heropend. Dat gebeurde door de Franse generaals die leiding zullen geven aan de Frans-Spaans-Italiaanse IFOR-divisie, die vanuit Mostar toezicht zal houden op het zuidoosten van Bosnië. Het vliegveld beschikt over één middelgrote landingsstrip waar slechts transportvliegtuigen van het type Transal en kleiner kunnen landen. De bedoeling is dat de capaciteit van het vliegveld in de toekomst beduidend wordt vergroot.

In Mostar loopt de spanning tussen moslim- en Kroatische bevolkingsgroepen hoog op. Op 1 januari schoot een Kroatische politieman een moslimjongere dood. Daarop werden Kroatische auto's in de door de EU bestuurde stad met stenen bekogeld.

De Europese Commissie maakt zich ernstig zorgen over het wel slagen van haar missie in de Bosnische stad Mostar. Een woordvoerder van de commissie gaat nog niet zover dat hij spreekt van een mislukking "Maar het zou wel op heel onbevredigende wijze kunnen eindigen." In het uiterste geval zal de EU zich terug trekken, als de moslims en Kroaten niet gaan samenwerken. De Europese Unie gaf in 1995 de oud-burgemeester van de

Duitse stad Bremen, Hans Koschnik, opdracht om orde te scheppen in de bestuurlijke chaos in Mostar. Volgens de woordvoerder is Koschnik daar nog niet in geslaagd. Koschnik wijst een permanente verdeling van Mostar in een moslim- en Kroatisch deel, zoals de Kroatische burgemeester Brajkovic voorstelde, pertinent van de hand. De EU wil op 20 januari de beperking op de bewegingsvrijheid in de stad volledig opheffen, zodat ook alle mannen weer in de twee stadsdelen mogen komen. Met extra patrouilles langs de scheidingslijn voorkwamen Spaanse IFOR-soldaten op 7 januari een escalatie van het geweld, nadat eerder op de dag een Kroatische agent was doodgeschoten.

GORAZDE

Voor het eerst sinds ruim drie jaar konden Bosnische moslims uit Sarajevo op bezoek bij hun familie in de enclave Gorazde. Zeventig moslims begaven zich zaterdag 30 december per bus, via de corridor, op weg door voormalig Bosnisch-Servisch gebied. Voor alle zekerheid escorteerden Franse pantservoertuigen nog de twee bussen. Nog dezelfde middag keerden ze, zonder problemen te hebben ondervonden, terug.

NEDERLANDSE MILITAIREN

Dinsdagavond 12 december heeft de Tweede Kamer lang gedebatteerd over de Nederlandse bijdrage voor IFOR. Het resultaat van de zitting was dat men akkoord ging met de uitzending van 2100 militairen als onderdeel van de NATO-vredesmacht. De Kamer toonde zich tevreden dat de regering duidelijk had gemaakt dat het om een risico-volle missie gaat. Het hoofdkwartier van de Nederlandse troepen komt in Vitez, binnen de Britse zone. De militairen worden ingezet in een moeilijk begaanbaar gebied, waar guerrilla-acties zeer goed mogelijk zijn. Er liggen mijnen en een deel van het gebied moet door de Bosnische Kroaten worden teruggegeven aan de Bosnische Serviërs. De regering zendt de eenheden in principe voor twaalf maanden uit. De Nederlandse aanwe-

The Times, 28 december 1995

zigheid wordt gekoppeld aan die van de Britten en de Amerikanen. De opdracht van IFOR, genaamd 'OPERATION JOINT ENDEAVOUR' (-Operatie Gezamenlijke Krachtsinspanning), is om het akkoord van Dayton

binnen een jaar uit te voeren. Duidelijk werd wel dat de Kamer nog een aantal voorwaarden stelt. Er moet o.a. een duidelijke VN-resolutie zijn voor de NATO-inzet, de bewapening van de Nederlandse eenheden moet beter, de

riscio's in het gebied (mijnen, guerrilla's) tot een minimum beperken en de Nederlandse eenheden moeten zeker zijn van steun als zij in de problemen komen. Na 6 maanden moet de Nederlandse bijdrage geëvalueerd worden.

Nederlandse bijdrage aan de Implementation Force in Bosnië

KALENDER VOOR HET VREDESAKKOORD:

na 7 dagen: begin ontruiming van troepen Sarajevo

binnen 30 dagen: alle gevangenen vrij, troepen hebben zich teruggetrokken aan weerszijden van bufferzone, die door IFOR wordt bewaakt.

binnen 120 dagen: terugtrekking zware wapens

In december: gezagsoverdrag aan IFOR

binnen 45 dagen: ontruiming bezette gebieden

binnen 120 dagen: demobilisatie troepen

IN DE LUCHT:

Hercules C-130

■ Een luchtmacht-transporteenheid (40 militairen van vliegbasis Eindhoven en Tactische Helikoptergroep) bestaande uit twee F-27 transportvliegtuigen en 1 Hercules C-130. Locatie: Rimini in Italië.

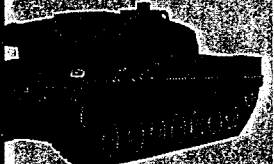
Fokker 27

■ Een squadron gevechtsvliegtuigen (230 militairen van vliegbasis Volkel) bestaand uit 18 F-16's inclusief 5 fotoverkenningsvliegtuigen. Locatie: Villafranca in Italië (zes jagers standby in Nederland).

F-16

OP DE GROND:

Leopard-II tank

lengte: 7,4 meter
breedte: 3,70 meter
bemanning: 4
gewicht: 55 ton
wapening: 120 mm kanon + mitrail: 7.62 mm

■ Tankeskadron bestaande uit 14 Leopard-II tanks (117 militairen van tankbataljon in Oirschot). Locatie: ten noordwesten van Vitez.

■ Twee pantserinfanteriecompagnieën (258 militairen uit Seedorf), uitgerust met 22 YPR-pantservoertuigen (25 mm kanon), 6 YPR's met antitanksysteem TOW en 24 draagbare antitank-systemen Dragon. Locatie: ten noordwesten van Vitez.

YPR-765 PRI/PRCO-B

lengte: 5,25 meter
breedte: 2,80 meter
bemanning: 3-10
wapening: 25mm kanon + 50 mitrailleur

DRAGON

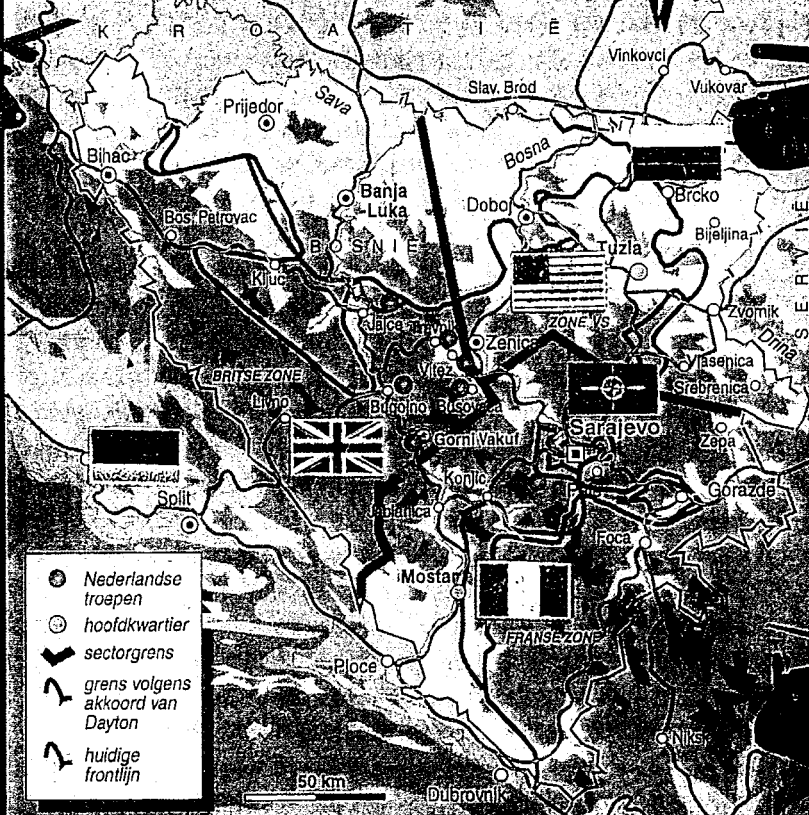
draagbaar antitanksysteem
gew.: 12kg
bereik: 1km

YPR-765 PRAT

lengte: 5,25 m
breedte: 2,80 m
bemanning: 4
wapening: TOW + mitrailleur 7.62 mm

- Nederlandse troepen
- hoofdkwartier
- sectorgrens
- grens volgens akkoord van Dayton
- huidige frontlijn

REEDS IN BOSNIË AANWEEZIG:

■ Zes militaire waarnemers van verschillende krijgsmachtonderdelen. Locatie: verspreid in voormalig Joegoslavië.

■ Logistiek en transportbataljon (650 militairen) uitgerust met 52 vierotonners, 63 tienotonners, 57 terreinvoertuigen, 18 ziekenauto's en vier tankwagens. Huidige locatie: Busovaca.

■ Brigade Marchaussee (44 militairen). Locatie: Santici, Split en ten noordwesten van Vitez.

■ Mortieropsporingsradarpeloton (31 militairen uit Nunspeet) uitgerust met drie mortieropsporingsradars. Huidige locatie: Mount Igman.

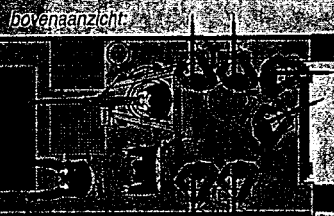
■ Mortiercompagnie (457 militairen van Korps Mariniers uit Doorn) uitgerust met 19 YPR-voertuigen (met 50 mitrailleur), 6 mortieren 120 mm, 28 bandwagon-rupsvoertuigen en 90 wielvoertuigen. Huidige locatie: Mount Igman.

MORTIER

kaliber: 120 mm
max. grisol: bereik 8,1 km

YPR-765 PRI/PRCO-B

■ Explosievenopruimingsdetachement (6 militairen van de EOD van de Koninklijke Luchtmacht). Locatie: Busovaca.

■ Detachement Militaire Politie (12 militairen). Locatie: Santici/Busovaca.

■ Stafpersoneel (90 militairen van alle krijgsmachtonderdelen). Locatie: Sarajevo, Zagreb, Rimini, Gornj Vakuf, Kiseljak, Napels, Vicenza en Jaco Tenente.

■ Een pantsergeniecompagnie (115 militairen) met een detachement van de explosievenopruimingsdienst en uitgerust met twee Leopard-II-bergings tanks, twee genietanks en een bruglegger tank. Locatie: ten noordwesten van Vitez.

■ Een bataljonsstaf met een stafstafverzorgingscompagnie, pantserverkenningpeloton, mortierpeloton (310 militairen). Overig materieel: 37 YPR-voertuigen met 50 mitrailleur. Locatie: ten noordwesten van Vitez.

■ Peloton van 40 militairen van het Korps Commando Troepen uit Roosendaal. Locatie: ten noordwesten van Vitez.

De Nederlandse bijdrage werd in het Nieuwsblad van het Noorden van 30 december op overzichtelijke wijze weergegeven en is dan ook compleet overgenomen. Zij komen onder bevel van 4th UK Bde, bijgenaamd 'Desert Rats'. De uitrusting en voertuigen van de Nederlandse troepen worden verscheept via de haven van Vlissingen. Drie schepen moesten 3500 ton materiaal en 500 kubieke meter hout vervoeren naar de haven van Split in Kroatië. Twee schepen, met het o.a. ruim 200 infanterie- en andere voertuigen, vertrokken op 22 december en kwamen op 30 december in Split aan. De eerste grote groep van 275 militairen van de Nederlandse hoofdmacht vertrok in de ochtend van 3 januari vanaf Eindhoven-Airport en landden diezelfde dag in Split. Daar werden zij samengevoegd met hun inmiddels ontladden materiaal en voertuigen. De mannen van o.a. A-esk 11 Tkbat zul-

len naar verwachting op 13 januari worden ingevlogen. Hun materieel, waaronder de Leopard-2 tanks, gingen op 2 januari op de boot en zullen naar verwachting op 12 januari in Split worden gelost.

NEDERLANDSE MILITAIREN ARRIVEREN IN HUN STAND-PLAATSEN

Een groep van 400 Nederlandse militairen hebben op 04 januari hun posities in Bosnië Hercegovina ingenomen. Deze zijn in de plaatsen Sisava, Turbe en Jajce. Halverwege de maand januari moet de eenheid op volle sterkte van ruim 800 man aanwezig zijn. De bataljonscommandant, luitenant-kolonel Damen komt met zijn staf in Sisava, in een oud wintersporthotel wat op een hoogte van ruim 1.500 meter in de bergen ligt, iets ten noordwesten van Vitez. Vanuit de andere twee plaatsen zullen patrouilles wor-

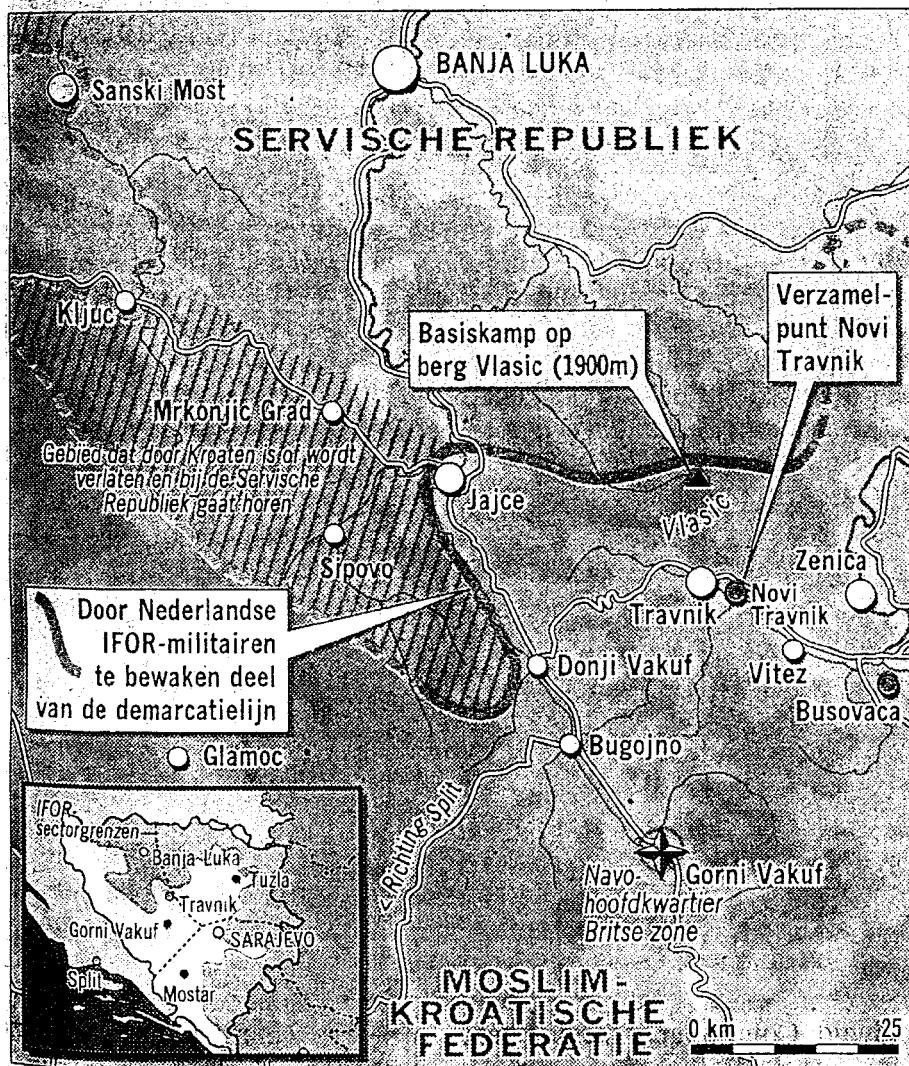
den uitgevoerd met tanks en pantserwagens.

VERENIGDE NATIES

BRUSSEL

Ter gelegenheid van het beëindigen van de taak van UNPROFOR gedacht de secretaris-generaal van de VN, Boutros Ghali, de VN-militairen van Bosnië op 19 december in zijn toespraak. Hij vroeg de wereld het werk van de blauwhelmen 'niet te vergeten'. In zijn boodschap herinnerde hij aan de 110 VN-militairen die in Bosnië (en de 214 die in heel ex-Joegoslavië-) tijdens hun werkzaamheden zijn omgekomen, en aan de 800 die gewond zijn geraakt. Daarnaast zijn talrijke blauwhelmen en andere VN'ers gegijzeld geweest, sommigen zelfs meer dan eens. "Drie jaar lang heeft het personeel van de VN gewerkt om het conflict te beperken en het leed van de burgerbevolking te verzachten", aldus Boutros Ghali.

Nederlandse IFOR-eenheden in Bosnië-Herzegovina

VN-TRIBUNAAL

De Nederlandse justitie heeft de Bosnische moslim, die half november in Zutphen was aangehouden, op verzoek van het tribunaal vrijgelaten. Aanklager Richard Goldstone had daartoe besloten omdat de Servische autoriteiten in Belgrado weigerden mee te werken om het vereiste bewijsmateriaal rond te krijgen. De vrijgelaten moslim zou als officier in het Bosnisch-Kroatische leger verantwoordelijk zijn geweest voor de moord op Servische burgers. Goldstone zei op 11 december ook dat het tribunaal niet overweegt af te zien van de vervolging van de Bosnisch-Servische leider Karadzic en Ratko Mladic, de bevelhebber van het Bosnisch-Servische leger. De Amerikaanse aanklager zei verder dat het tribunaal zelfs niet voor een korte periode bereid is af te zien van de aanklacht tegen de Bosnisch-Servische leiders. Hij reageerde met deze uitspraak op het verzoek van de Russische minister van buitenlandse zaken Kozyrev, om de aanklacht te 'bevriezen', zodat Karadzic in Parijs het Dayton-akkoord zou kunnen ondertekenen.

de Volkskrant, 6 januari 1996

Op 19 december werd gemeld dat Duitse politiemannen in Düsseldorf een 48-jarige Serviër hadden gearresteerd die verdacht wordt van het plegen van oorlogsmisdaden in Bosnië. Hij zou als lid van de Servische Democratische Partij en aanvoerder van een groep Tsjetniks, in de zomer van 1992 bij Doboj in centraal-Bosnië, hebben meegedaan aan moordpartijen op moslims. De man zal worden overgedragen aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag.

Het tribunaal in Den Haag heeft zich verzekerd van de hulp van de NAVO-vredesmacht, zo werd 20 december bekend gemaakt. De IFOR-militairen zijn bevoegd oorlogsmisdadigers aan te houden en hen over te dragen aan het tribunaal. Met het bondgenootschap wordt nog gesproken over de praktische en juridische details van een dergelijke overdracht. Inmiddels zijn nu 52 mensen aangeklaagd voor oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië.

Zwitserland gaat samenwerken met het VN-tribunaal, zo werd op 22 december in Genève medegedeeld. Bern zal

verdachten van oorlogsmisdaden uit voormalig Joegoslavië en Rwanda, voor berechting aan het tribunaal overdragen. De Zwitserse justitie stelde op dat moment een onderzoek in naar vijf Joegoslaven en één Rwandees. Eén Joegoslaaf werd al in mei van dit jaar opgepakt op verdenking van oorlogsmisdaden, begaan in het 'concentratiekamp' Omarska.

VN-RESOLUTIE

New York: De Veiligheidsraad heeft op 23 december geëist dat de Bosnische Serviërs onmiddellijk internationale onderzoekers moeten toelaten in de voormalige moslim-enclave Srebrenica. De onderzoekers moeten onbeperkt de graven bestuderen en met de vluchtelingen en gevangenen kunnen spreken. Verder moeten de Serviërs zich onthouden van het 'vernietigen, veranderen, verstoppen of verdoezelen van bewijsstukken'. In dezelfde resolutie werd geëist dat de HVO-troepen een einde maken aan het plunderen en vernietigen van moslimhuizen in Mrkonjic Grad en Sipovo. De Raad heeft verder besloten een 1.700 man tellende politiemacht naar

Bosnië te sturen. Deze VN-politie zal in de Servische wijken van Sarajevo worden gepositioneerd. Eind januari moeten de BSA-troepen uit deze wijken zijn teruggetrokken.

De VN maakten op 20 december bekend dat de terugkeer van de 1,3 miljoen vluchtelingen die verspreid in Bosnië leven, drie jaar zal duren. De kosten worden geschat op 800 miljoen gulden.

De VN moet nog honderd miljoen gulden betalen aan het ministerie van Defensie. Nederland heeft dit bedrag tegoeed voor de kosten van deelname aan de internationale vredesoperaties. Het bedrag kan nog groter worden en oplopen tot 125 miljoen gulden. Dit als de VN ook het materiaal van Dutchbat vergoedt dat door de BSA is buitgemaakt. Men houdt er rekening mee dat de betaling nog wel een paar jaar kan duren, i.v.m. de bureaucratische rompslomp bij de VN. Men hoopt dat het verloren gegane verbindingsmaterieel en veertien rupsvoertuigen met een waarde van 25 miljoen gulden zo wordt betaald.

VREDE NOG NIET VOLLEDIG VERLOREN

Adj de Rooij

President Eduardo dos Santos heeft in zijn nieuwjaarsboodschap aangegeven dat de fragiele vrede nog niet geheel verloren is maar beschermt dient te worden. Als de vrede niet geconsolideerd wordt, verliest Angola de internationale steun en daarmee bijna een miljard dollar. Hij roept UNAVEM op het mandaat strikt uit te voeren. UNITA beschuldigt de president, ondanks zijn toezeggingen in de Verenigde Staten, nog niets gedaan te hebben aan het terugsturen van de huurlingen en het terugroepen van de RIP (Rapid Intervention Police) naar de kazernes. Doordat de aangekondigde terugtrekking van het regeringsleger uit de regio Soyo op zich laat wachten en er zelfs een nieuw offensief is gestart in de provincie Uige, is het wantrouwen alleen maar toegenomen. Volgens UNITA is het duidelijk dat het de militairen zijn die aan de touwtjes trekken in Angola.

Op de 39ste verjaardag van de MPLA op 10 december, heeft de MPLA in een verklaring de houding van UNITA gehekelde. UNITA heeft door de verkiezingsuitslag van 1992 niet te accepteren, het land in een nieuwe oorlog gestort die de bevolking tot een ongekende armoede heeft gebracht waarbij met vrees wordt uitgekeken naar de toekomst. De MPLA beschuldigt UNITA ervan de uitvoering van het Lusaka-protocol te frustreren door hun ontketende aanvallen op FAA-eenheden in het land.

De MPLA vraagt haar militairen, sympathisanten en de bevolking niet de hoop te verliezen op een betere toekomst.

Voor dit artikel is o.a. gebruik gemaakt van de volgende periodieken: NRC Handelsblad, Volkskrant, SWB (Summary of World Broadcasts),

Facts en Reports, Angola Peace Monitor, SouthScan, Africa Confidential, Le Monde en le Nouvel Afrique Asie.

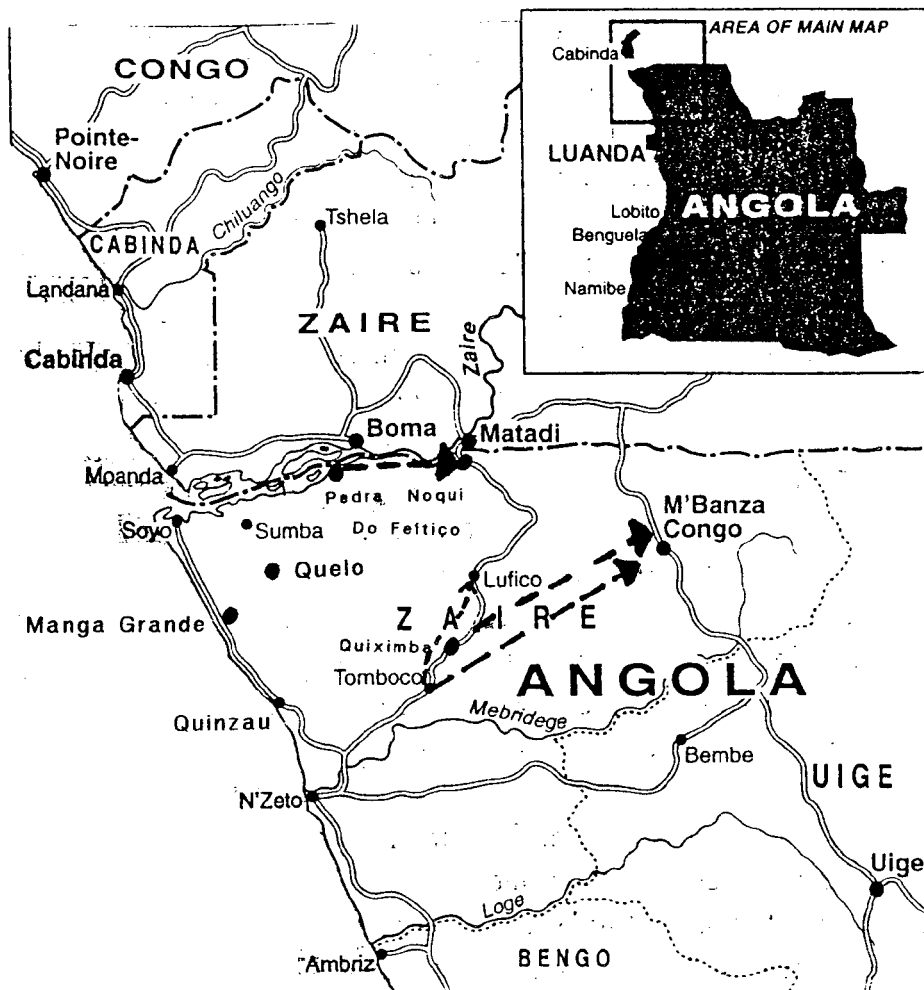
ONTWIKKELINGEN PER PROVINCIE

PROVINCIE CABINDA

De FLEC-FAC, een afscheidingsbeweging die streeft naar een onafhankelijk Cabinda, heeft bekend gemaakt dat tijdens de strijd tussen de FLEC-FAC en UNITA gedurende de laatste twee jaar meer dan 400 mensen zijn

gedood. De botsingen concentreren zich voornamelijk in de regio Miconge, waar twee weken geleden nog gevechten zijn gemeld. UNITA zou FLEC-FAC leden tot in Congolees grondgebied hebben achtervolgd en anti-personeelsmijnen op paden hebben gelegd. Elf FLEC-aanhangers, die twee maanden geleden door Zairese veiligheidstroepen zijn gearresteerd, zijn vrijgelaten na onderhandelingen tussen Zaire en Cabindezen die voor de onafhankelijkheid zijn.

Gen Luis Mendes is aangetreden als nieuwe commandant van het regeringsleger in Cabinda en vervangt daarmee de zieke generaal José Pedro. De 39-jarige generaal heeft de functies vervuld als commandant van het front Cuanda Cubango, het oostelijk front en in de generale staf.

----- Provinciale grens

- - - - - grens Angola - Zaire

PROVINCIE ZAIRE

Gedurende het FAA-offensief van 29 november tot 4 december heeft de FAA de plaatsen Sumba, Quingandi, Quinzau, Manga Grande, Nenga en Quelo ingenomen.

In een verklaring op de FAA-operaties, met name in het olierijke Soyo district, geeft de regering aan dat het olierijke gebied altijd al onder haar controle is geweest. Volgens hun zeggen is UNITA in maart begonnen met de ontplooiing van eenheden in dat gebied, gevolgd door aanvallen, hinderlagen, beschietingen en sabotage aan olie-installaties. De regering heeft UNAVEM, de waarnemers en zelfs de UNITA-leiding daar consequent op gewezen. Op 20 november heeft UNITA de FAA-eenheden in de buitenwijken van Soyo beschoten en de route N'Zeto-Soyo geblokkeerd. De eenheden in Soyo bleven niets anders over dan hierop te reageren. Ondanks deze incidenten is de regering bereid haar posities in de bovengenoemde plaatsen prijs te geven en terug te keren naar haar laatste posities.

De regering doet een beroep op UNITA te stoppen met haar operaties en samen te werken om het protocol uit te voeren.

UNITA ontkent met kracht de opmerking die gen Higino Carneiro heeft gemaakt dat het regeringsleger slechts gereageerd heeft op een aantal UNITA-provocaties in de regio Soyo.

Volgens kol Dilingue, commandant van de UNITA eenheden in de regio Soyo, had de FAA de intentie Pedra do Feitico voor 25 december te bestormen.

Het 19e gemechaniseerde infanterieregiment van de FAA is ontplooid in de regio M'banza Congo en wil volgens UNITA een aanval uitvoeren op M'banza Congo vanuit Tomboco en Quiximba. Vanuit Tomboco zou ook een aanval gepland staan op Lufico en vanuit Pedra do Feitico op Noqui. De FAA heeft zijn posities versterkt langs de lijn Manga Grande-Quelo. Zuidafrikaanse huurlingen zouden de regio Soyo hebben verlaten en zich verplaatsen naar Uige om daar een nieuw offensief te ontketenen.

PROVINCIE UIGE

In de ochtend van 15 december hebben FAA-eenheden uit Uige installaties van UNITA in Quisseque Ward aangevallen.

Op 27 december meldt UNITA dat het 1ste gemechaniseerde infanterieregiment uit Uige en het 76ste gemechaniseerde infanterieregiment uit Muxaluando, onder commando van gen Miguel Angelao Vietnam, Quitexe (ca 35 km van N'gage) hebben aangevallen.

De druk op de UNITA-posities in Quitexe wordt verder opgevoerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van tanks en zware artillerie. Bij de aanvallen zouden reeds meer dan 30 burgers zijn dood.

De aanval is volgens UNITA door de UNAVEM-commandant van Uige, lkol Mbala, bij zijn bezoek aan Quitoque bevestigd. Quitoque is op 26 december door de FAA bezet.

PROVINCIE BONGO

In de provincie Bengo verslechtert de politieke en militaire situatie door aanvallen van de FAA op UNITA-posities. UNITA meldt beschietingen op 25 en 26 december door het 76ste gemechaniseerde infanterieregiment op de plaatsen Ngombe en Cangui-Mazumbo. Bij de beschietingen werd gebruik gemaakt van de meervoudige raketwerper BM 21, en 30 en 75 mm kanonnen.

Het 76ste regiment is ook betrokken bij gevechten in de provincie Uige.

De gouverneur van de provincie Bengo, Domingos Hungo (alias SKS) is op 31 december tijdens een schietpartij in de hoofdstad Luanda dood. De gouverneur was tevens lid van het centrale comité van de MPLA. De MPLA beweert dat het om een geplande politieke moord gaat in een tijd dat het politiek, militair, economisch en sociaal steeds beter gaat in Bengo. Ondanks de successen van de Angolese politie heeft de misdaad een onacceptabele hoogte bereikt.

PROVINCIE CUANZA NORTE

Het Bula Atumba bataljon uit Gonguembo heeft op 10 december

UNITA-posities op de brug over de rivier Londie aangevallen. Het bataljon trekt op in de richting van de hoofdstad van het Bula Atumba district, waarbij UNITA-sympathisanten worden ontvoerd.

PROVINCIE MALANJE

Op 5 december heeft de FAA UNITA-posities in Camitela, noord van Cambondo, aangevallen. De FAA voert ook verkenningsoperaties uit in het door UNITA gecontroleerd gebied Cota.

PROVINCIE LUNDA NORTE

UNITA heeft de aanvallen op FAA-posities in de provincies Lunda Norte, Lunda Sul en Moxico geïntensiveerd, waarbij het belangrijkste doel N'sage is. In Lunda Norte voert UNITA verschillende operaties uit en verplaatst haar troepen naar diverse posities.

Na een aanval op N'sage op 7 en 8 december is ook het mijngebied Chitatile aangevallen waarbij verschillende slachtoffers zijn gevallen onder de mijnwerkers, waaronder Engelsen, Filippinos en Portugezen.

Tijdens een aanval van UNITA op het mijn dorp N'zargui zijn twintig doden gevallen en 150 mensen gewond geraakt. De regeringstroepen hebben aangekondigd dit te zullen vergelden. Op 11 december is N'sage beschoten. Ook Cataila, Dojape en de brug over de rivier Ruenbe zijn onder vuur genomen. Daarbij zou gebruik gemaakt zijn van kanonnen die op voertuigen zijn gemonteerd en vanuit Zaire het land zouden zijn binnengekomen.

Volgens UNITA hebben zij een tegenaanval uitgevoerd nadat zij door FAA-eenheden zijn aangevallen. Volgens hun zeggen heeft een UNAVEM-team inmiddels de zaak onderzocht en geconcludeerd dat de vijandelijkheden zijn begonnen door de FAA.

Op 7 en 9 december heeft een FAA-bataljon, ondersteund met gemechaniseerde artillerie, een aanval uitgevoerd op het gebied Munda. FAA-eenheden in Cafunfo, onder commando van Kol Faisca, beschoten de zuid-oever van de rivier Lulo.

Een UNAVEM-delegatie, onder com-

mando van genm Philip Valery Sibanda, zal binnenkort het gebied bezoeken voor een ontmoeting met de lokale UNITA en FAA-commandant.

Een FAA-detachement zou zich hebben verplaatst van Luanda naar Lucapa en ontplooid zijn in Calonda, Catomboca en Camissombe voor een aanval op UNITA-posities. Op 11 december is een MIG-23 uit Saurimo over UNITA-gebied heengevlogen. Een FAA-bataljon heeft Dundo verlaten en heeft zich in de regio ontplooid om UNITA posities zuid van Cuango aan te vallen. Volgens UNITA gebruikt de regering de schoonmaakactie tegen illegale diamantdelving als excuus om UNITA-gecontroleerd gebied over te nemen.

Volgens UNITA recruteert de regering, in tegenspraak met de toezegging van president Dos Santos, nieuwe huurlingen. Ca. 109 zwaar bewapende Katangese huurlingen uit Zaïre zullen spoedig de FAA-eenheden in het district Dundo versterken voor een aanval op het diamantrijke stad Chingufu. Op 18 december hebben 50 Katangese huurlingen de mijn Calaba-Cambeteia, noord-west van Mona Quimbundo, overrompeld.

PROVINCIE BENGUELA

Volgens UNITA gaat de oproerpolitie door met het bedreigen van de bevolking. Een onbekend aantal mannen van de oproerpolitie zijn van Balombo naar Binje vertrokken waar zij plunderen, gewapende overvallen plegen en vrouwen verkrachten.

De militaire commandant van UNITA in Benguela heeft de onvoorwaardelijke vrijlating geëist van vijf van haar militairen die door de FAA zijn ontvoerd.

Volgens de commandant van UNITA in de provincie Benguela, kol Viombe, heeft de FAA 31 operaties uitgevoerd in de districten Caimbambo, Chongoroi en Cubal waarbij 98 burgers om het leven zijn gekomen. Veel FAA-militairen en materieel zijn in Ganda en Cubal ontplooid en hebben van daaruit aanvallen uitgevoerd op een aantal kleine dorpen.

PROVINCIE HUAMBO

De vice-gouverneur van de provincie Huambo en verantwoordelijk voor defensiezaken, Arao Chissekulu, beschuldigt UNITA van het hinderen van het vrije verkeer van personen en goederen. Verschillende hinderlagen en overvallen zouden zijn uitgevoerd op de weg Babaera-Quingenge, Huambo-Vila Nova, Huambo-Benguela en Huambo-Bié.

De FAA-commandant van het zuidelijk front meldt de verplaatsing van twee UNITA-bataljons uit de provincie Huambo naar de zuidelijke regio. In de provincies Huila, Namibie en Cunene voert UNITA haar acties tegen burger en militairen op.

PROVINCIE HUILA

Op 7 december heeft een 150 man sterke FAA-eenheid UNITA posities aangevallen in Quilengues, waarbij twee UNITA-militairen zijn omgekomen en zes anderen zijn gewond. Op 16 december heeft een MIG-23 van de luchtmachtbasis Lubango UNITA-gecontroleerd gebied gebombardeerd. Volgens UNITA is de FAA bezig met het voorbereiden van een aanval. Een gemotoriseerde colonne verplaatste zich van Lubango naar Caconda en zal mogelijk een aanval uitvoeren op het UNITA-gecontroleerd gebied Catala en Ingumbi.

Een MIG-23 die op 19 december over het UNITA-gebied Cui vloog heeft grote paniek veroorzaakt onder de bevolking waardoor er verschillende gewonden zijn gevallen.

PROVINCIE CUANDA CUBANGO

In de regio Menongue neemt de militaire spanning toe. Eenheden van de FAA uit Cuito Cuanavale hebben volgens UNITA verkenningseenheden ontplooid in de gebieden Savate, Longa en Caiundo om subversieve acties uit te voeren.

PROVINCIE CUNENE

De commandant van de FAA-eenheden in de provincie Cunene beschuldigt UNITA van aanvallen op zijn eenheden in de buitenwijken van Cuvelai (noord van Ondjiva) in de ochtend van

24 december. Aan beide zijden zijn doden gevallen en eenheden van de FAA hebben mijnen en anti-tankwapens (RPG-7) buitgemaakt.

Ook op de weg Ondjiva-Namacunde zijn gewapende groepen actief. De generaal meldt dat gewapend treffen tussen UNITA en FAA-eenheden al gedurende de laatste 15 dagen plaatsvindt in de gebieden Chiede, Nhanca en Ondova.

UNITA zou steeds meer wegen ondermijnen, hinderlagen leggen en de bevolking beroven. Alleen al in december zijn meer dan 2000 stuks vee gestolen.

PRESIDENT TER VERANTWOORDING GEROEPEN

Tijdens zijn bezoek aan Amerika heeft president Dos Santos uitleg moeten geven over de aanvallen van het regeringsleger in noord-Angola. De ontmoeting met de Amerikaanse staatssecretaris voor Afrikaanse zaken Moose werd speciaal ingelast naar aanleiding van het regeringsoffensief dat is gestart kort na de verklaring van de regering aan de staatssecretaris dat zij zich zal houden aan het vredesverdrag. Dhr Moose vroeg de president de troepen uit het noorden terug te trekken, zijn contract met het Zuidafrikaanse huurlingenbureau Executive Outcomes op te zeggen en het vredesproces te versnellen. Zonder vrede kunnen er geen Amerikaanse investeringen in Angola plaatsvinden. Het Witte Huis was teleurgesteld in de geringe militaire afvaardiging in de regeringsdelegatie en gelooft dat de werkelijke macht in Angola in handen is van de militairen.

Volgens de regering is het bezoek van Dos Santos aan Amerika een succes, maar UNITA denkt daar anders over. Volgens hun was de reis een fiasco, mede vanwege het FAA-offensief tegen UNITA posities in de regio Soyo (provincie Zaïre) en de dominerende rol van het leger die volgens UNITA de werkelijke macht in Angola in handen heeft. Naar aanleiding van het offensief in het noorden heeft UNITA, op de vooravond van het vertrek van

president Dos Santos naar Amerika, aangekondigd te stoppen met het betrekken van de quarteringareas.

De vertegenwoordiger van UNITA in Lissabon, Isaac Wandende, ontkent dat de beslissing van UNITA bedoeld is om het bezoek van Dos Santos aan Amerika te voorkomen. Volgens hem is de beslissing een poging om het vredesproces te versterken door het te herdefiniëren. Ook de secretaris-generaal van UNITA, Paulo Gato, vindt dat het verdrag herzien moet worden om het voor eens en altijd goed op de rails te zetten.

De radicale vleugel van de MPLA is volgens hun zeggen het best gediend met een voortzetting van de oorlog om daarmee hun economische belangen veilig te stellen.

De president heeft na zijn aankomst niet met de pers gesproken en slechts vluchtig met zijn directe medewerkers.

HULP IMF OPGESCHORT?

Het IMF zou opnieuw het economische programma van de Angolese regering hebben verworpen vanwege de gaten in de begroting en het gebrek aan geloofwaardige dekking. Waarnemers vinden dat het IMF, waarvan experts Angola reeds hebben bezocht, druk op de regering moet uitoefenen om de aanschaf van militaire uitrusting en luxe goederen te stoppen.

De 20-jarige oorlog heeft de staatschuld opgestuwd tot ca. 12 miljard dollar in 1995 en het economisch management is chaotisch. Nagenoeg alle olieinkomsten van de komende twee tot drie jaar zijn bestemd voor de aflossing van de schulden.

Volgens UNITA is president Dos Santos tijdens zijn bezoek aan Amerika niet gespaard met kritiek door het IMF en is het gebrek aan vertrouwen in de regering reden voor de directeur van het IMF, dhr Michael Camdessus, zijn bezoek aan Angola in januari 1996 af te zeggen.

DOS SANTOS NODIGT SAVIMBI UIT

President Dos Santos heeft kort voor

zijn vertrek naar Amerika, Jonas Savimbi uitgenodigd binnen twee weken naar Luanda te komen. Op de beslissing van UNITA te stoppen met de troepenontbinding als gevolg van de regeringsoffensieven in Soyo (provincie Zaire) stelt de president dat dit een nieuwe manier is van UNITA om het vredesproces te verstoren. Hij zegt dat dit niet de eerste keer is dat zoiets gebeurd en gaat ervan uit dat de verhoudingen zich zullen normaliseren.

UNITA minister van voorlichting, Marcial da Chala, heeft op 6 december bekend gemaakt dat Savimbi bereid is Dos Santos ten alle tijden te ontmoeten mits het maar op een veilige plaats is. De op 20 december geplande ontmoeting is volgens UNITA afgevaardigde in de Joint Commission, Isaias Samakuva, niet doorgegaan wegens het ontbreken van een agenda, regelingen rond Savimbi's veiligheid en een bezette agenda van Savimbi. Inmiddels is een nieuwe datum gepland op 4 januari en de ontmoeting zal plaatsvinden in de provincie Namibië. Het zal de eerste ontmoeting zijn op Angolees grondgebied na de hervatting van de oorlog in 1992. De belangrijkste punten op de agenda zijn de datum waarop Savimbi naar Luanda komt om tot vice-president te worden benoemd en het vaststellen van de UNITA-afgevaardigden in de regering.

BLAUWHELMEN BELEGERD

Een eenheid van het Braziliaanse VN-contingent is door UNITA omsingeld maar kunnen zich vrij in dat gebied bewegen. Er is een permanente radioverbinding met hun directe commandant en zij ontvangen voeding en medicijnen. De 22 UNAVEM-soldaten zijn van een 200 man sterke eenheid uit Andula (noord Bié) en waren enigszins geïsoleerd t.o.v. de rest, toen zij tijdens het opzetten van een kamp t.b.v. UNAVEM de aanwezigheid bemerkte van de UNITA-eenheid.

De belegering is het gevolg van de beschuldigingen van UNITA aan het adres van UNAVEM niets te hebben gedaan om de acties van de regeringstroepen te stoppen. Verder zou het gaan om een poging tot verkrachting

van een Angolese vrouw door een Braziliaanse militair en een uitspraak van een andere Braziliaanse soldaat. De soldaat zou hebben gesproken over 'Judas de verrader', hetgeen door UNITA werd geïnterpreteerd als zijnde dat hij over Savimbi sprak.

De Brazilianen, waarvan er 1107 militairen in Angola zijn, zijn een primair doel voor UNITA. Brazilië heeft wapens geleverd aan de MPLA en zij zijn beter in staat de bedoelingen van UNITA te achterhalen omdat zij Portugees spreken.

12 Zimbabwaanse UNAVEM-militairen zijn op 12 december in N'gaga (provincie Uige) door UNITA-militairen beroofd van hun wapens en voertuigen. De commandant van UNAVEM III heeft zich hierover beklagd bij de Joint Commission.

Er is geen enkele vooruitgang in het vrije verkeer van mensen goederen, het ruimen van mijnen en de vrijlating van gevangenen. De ontmoetingen met militaire delegaties om te spreken over de vorming van een gezamenlijk Angolees leger, alsmede de troepenontbinding, zijn tot stilstand gekomen.

Een detachement van 200 Zambiaanse blauwhelmen is in Angola aangekomen en zal in Menongue worden ontplooid.

FAA RECRUTEERT VLUCHTELINGEN

Angolese vluchtelingen die leven langs de grens in het zuiden, melden de aanwezigheid van FAA-officieren in Namibië. Hun aanwezigheid wordt in verband gebracht met de ontvoering van Angolezen teneinde ze te integreren in het Angolese leger. Meer dan 100 Angolezen zijn al gedeporteerd naar de stad Santa Clara om vervolgens te worden afgevoerd naar Cabo Ledo, waar zich een militaire trainingskamp van de FAA bevindt.

HUURLINGEN VERLATEN ANGOLA

Op 11 december heeft Executive Outcomes in Pretoria bekend gemaakt

dat zij haar 'militaire adviseurs' zal terugtrekken. De aankondiging volgde op de verklaring van president Dos Santos in Washington dat hij het contract met dat bureau zal verbreken. Het bedrijf kon nog niet zeggen wanneer de terugtrekking zal plaatsvinden en zegt trots te zijn met hun aandeel om een van de meest bloedige burgeroorlogen in Afrika te helpen beëindigen. President Dos Santos heeft in 1992 de hulp ingeroepen van Executive Outcomes nadat het leger grote verliezen had geleden in de strijd tegen UNITA. Door de militaire training van de huurlingen heeft het leger weer de overhand gekregen waardoor Savimbi gedwongen werd terug te keren naar de onderhandelingstafel. De aanwezigheid de huurlingen is reeds lange tijd een doorn in het oog van UNITA en hindert het vredesproces.

Minister zonder portefeuille gen Higino Carneiro heeft aangekondigd 70 Zuidafrikaanse huurlingen terug te zullen sturen. UNITA beweert echter dat er enkele duizenden huurlingen in het Angolese leger dienen. Zuidafrikaanse en andere huurlingen zouden worden verstoep in Cacola (provincie Lunda Sul), Abubas, Jungo en Cabo Ledo (provincie Bengo), op de rechter oever van de rivier Loge, op de grens tussen de provincies Cuanza Sul en Bengo en op de nationale politie school, zuid van Viana. Voormalige soldaten uit het Zuidafrikaanse 32ste Buffel Bataljon zouden worden gerecruteerd en in speciale trainingskampen in Longainha en Cape Ledo zijn aangekomen.

NIEUWE ORGANISATIE VAN MPLA

UNITA meldt dat de MPLA een organisatie heeft geïnstalleerd genaamd Angosegu. De organisatie omvat de RIP (Rapid Intervention Police) en werkt als een staatsveiligheidsbureau onder de hoede van de veiligheidsdienst. Speciale commando's van het leger zouden zich voordoen als burgers en de opdracht hebben de verlaten FAA-posities te bezetten die zij conform het vredesakkoord moeten verlaten.

JOINT COMMISSION MELDT EINDE CRISIS

Tijdens een speciale sessie van de Joint Commission op 11 december, heeft de commissie verklaart dat de crisis voorbij is. De speciale VN-afgezant Alioune Blondin Beye verklaarde blij te zijn met de beslissing van de regering het leger terug te trekken naar haar oorspronkelijke posities en deed een beroep op UNITA de opgeschorte troepenontbinding te hervatten. De commissie vraagt de regering en UNITA nieuwe demobilisatiegebieden op te zetten in Ucuca, Bulatumba, Cafunfo, Luzamba, Lucapa, Cupal, Chongoroi en Caconda

UNITA ONTKENT VRIJLATING KRIJGSGEVANGENEN.

Volgens UNITA zijn onder de 43 man die door het Rode Kruis op 14 december in Menongue zijn overgedragen, geen krijgsgevangenen. Het zou

slechts gaan om mensen die in 1995 uit hun dorpen zijn ontvoert. Op 21 december zijn onder toezicht van het Internationale Rode Kruis wederom drie gevangenen vrijgelaten waardoor het aantal is gekomen op 351.

VLIEGTUIG STORT NEER IN NOORD ANGOLA

Een door UNITA gecharterd vliegtuig van het type Lockheed Electra, met aan boord 144 inzittenden, is op 19 december neergestort. Slechts vijf overleefden de ramp. De grootste Electra (model 85 Orion) is gebouwd voor maximaal 98 passagiers. Volgens luchtvaartbronnen in Kinshasa vinden deze, soms discrete vluchten, regelmatig plaats en hebben een verhoogd risico doordat zij zonder navigatieverlichting worden uitgevoerd en de lichten op de landingsbaan pas op het laatste moment worden ontstoken. Volgens UNITA is het vliegtuig niet in noord-Angola neergestort, maar vijf kilometer west van het vliegveld Jamba (provincie Huila)

UNITA zegt het vliegtuig gecharterd te hebben om de ca. 40.000 vluchtelingen uit Jamba te evacueren naar hun thuisland in noord-Angola. Het vliegtuig crashte twee minuten nadat het was opgestegen. UNITA zegt genoodzaakt te zijn tot het charteren van een vliegtuig omdat de VN tot dusver geweigerd heeft vliegtuigen in te zetten. Volgens de gouverneur van Lunda Norte, Moises Nele, is de verklaring van UNITA slechts een afleidingsmanoeuvre voor de vele illegale vluchten die in het luchtruim van Lunda Norte plaatsvinden door mensen op zoek naar fortuin (diamantsmokkel).

BIEDT 1996 UITZICHT OP REGIONALE VREDE?

Drs J.H.M. van Sloun

In dit overzicht komen aan de orde:

- 'Rustige' overdracht bezette gebieden;

- Israël gebruikt splintergranaten in Libanon;

- Israëlische vrede met Syrië dichterbij?;

- Palestijnse verkiezingen in aantocht;

Voor dit overzicht is o.a. gebruik gemaakt van de volgende periodieken: *Het Algemeen Dagblad*; *het NRC Handelsblad*; *de Telegraaf*; *de Volkskrant*; *The Times*; *The International Herald Tribune*; *Middle East International*.

'RUSTIGE' OVERDRACHT BEZETTE GEBIEDEN

Sinds 10 december j.l. staat de stad Tulkarem op de Westelijke Jordaanoever onder Palestijns bestuur. Tijdens een korte plechtigheid werd het sedert juni 1967 door Israël bezette politiebureau tegenover de kerk en het gebouw van de militaire gouverneur aan de nieuwe gezagsdragers overgedragen. Een uitzinnige menigte brak het ijzeren hek om de politiepost af en hees op het dak de Palestijnse vlag. Het Palestijnse volk zou haar eerste kerstfeest beleven in het eigen, vrije Bethlehem.

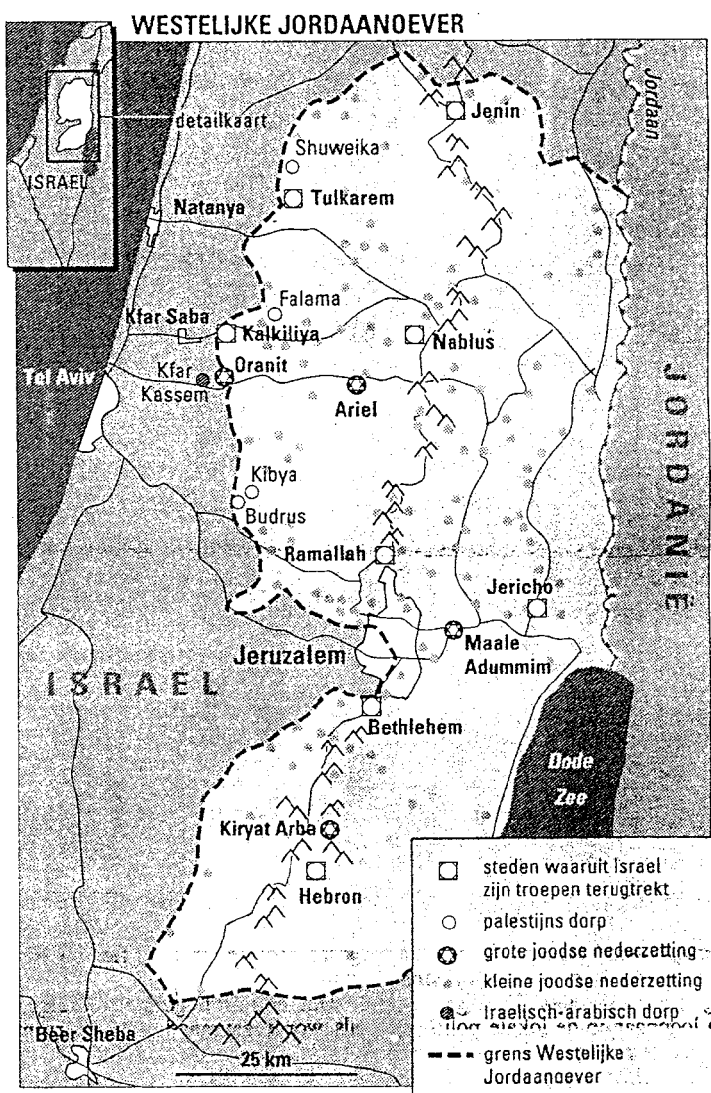
In het kader van de op 20 januari 1996 te houden Palestijnse verkiezingen was het zaak voor Israël snel werk te maken van de toegezegde ontruiming van zes plaatsen op de Westelijke Jordaanoever, te weten Jenin, Tulkarem, Nabloes, Kalkiliya, Ramallah en Bethlehem. Zo was het in de nacht van 11 december feest in Nabloes. Na 28 jaar was er een einde gekomen aan de Israëlische bezetting van de grootste stad op de Westelijke Jordaanoever. Het leger vertrok zonder veel ophef in het holst van de nacht, twee dagen eerder dan gepland. Als reden hiervoor gold de Israëlische wil om botsingen tijdens het terugtrekkingsproces zoveel mogelijk te voorkomen.

In de loop van dinsdag 12 december

arriveerden enkele honderden Palestijnse manschappen. Eén van hun eerste taken zou worden, het scheppen van orde in een stad die, tijdens de jaren van de Intifada (vanaf 1987), praktisch dagelijks het toneel was van confrontaties met het Israëlische leger. Israël had grote moeite om de stad onder controle te houden, daar vooral het laatste jaar allerlei bendes het recht in eigen hand namen en op hun manier voor orde en recht zorgden. Eén van de bekendste bendeleiders in Nabloes is Ahmed Tabuk, aanvoerder van de Fatah Haviken.

Op donderdagmiddag 21 december kwam ook de historische stad Bethlehem, de geboorteplaats van Jezus Christus, onder Palestijns zelfbestuur. Tijdens een korte plechtigheid werd het sedert juni 1967 door Israël bezette politiebureau tegenover de kerk en het gebouw van de militaire gouverneur aan de nieuwe gezagsdragers overgedragen. Een uitzinnige menigte brak het ijzeren hek om de politiepost af en hees op het dak de Palestijnse vlag. Het Palestijnse volk zou haar eerste kerstfeest beleven in het eigen, vrije Bethlehem.

In de nacht van 26 december ont-ruimde het Israëlische leger de stad Ramallah. Het is de zesde stad die volgens de Israëlisch-Palestijnse akkoorden door Israël aan het Palestijnse zelfbestuur van Yasser Arafat wordt overgedragen. Voor de kolonisten in de nederzettingen nabij Ramallah zijn twee omwegen aangelegd om in de richting Jeruzalem de nu Palestijnse stad te kunnen vermijden. Met de terugtrekking uit Ramallah, 10 kilometer ten noorden van Jeruzalem, is de weg vrij voor de voor 20 januari voorziene Palestijnse verkiezingen. In maart zal Israël zich gedeeltelijk terugtrekken uit Hebron, de enige Palestijnse stad waar joodse kolonisten in het stadscentrum wonen. Israël houdt daar haar verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de kolonisten. Verder heeft de Israëlische regering laten weten, voor de verkiezingen duizend Palestijnse gevangenen extra vrij te zullen laten.

NRC Handelsblad, 14 oktober 1995

De uitbreiding van de Palestijnse autonome gebieden vormt een onderdeel van een vreedzaam onderhandelingsproces tussen de joodse staat en de PLO, dat in 1993 in Washington werd gestart. De Verenigde Staten hopen binnen afzienbare tijd Israël en Syrië tot soortgelijke succesvolle onderhandelingen te brengen.

ISRAËL GEBRUIKT SPLINTERGRANATEN IN LIBANON

Bij de strijd tegen moslim-guerrillastrijders in Libanon heeft Israël splintergranaten ingezet die volgens de Geneefse conventie van 1949 verboden zijn. De Israëlische minister van gezondheid Efraïm Sneh bevestigde dat maandag 1 januari j.l. voor de Israëlische radio.

Bij ontploffing verspreiden de granaten spijkers met een lengte van ongeveer vier centimeter. Door dit soort granaten raakten vorige maand drie VN-soldaten gewond toen een Israëlische tank een Noorse patrouille beschoot die voor een guerrilla-eenheid werd aangezien. Unifil heeft bij de Israëlische regering protest aangekend tegen het gebruik van de granaten.

Wanneer de beschietingen van Israël door de Hezbollah-beweging vanuit Libanon door blijven gaan, dan zal Israël terugslaan, aldus de Israëlische minister van buitenlandse zaken Ehud Barak. In het algemeen worden de beschietingen opgevat als een ernstige bedreiging voor de vredesbesprekingen die momenteel in de Verenigde Staten worden gevoerd tussen Israël en Syrië. Israël heeft van Syrië geest dat het zijn invloed aanwendt om de door Iran gesteunde Hezbollah in het gareel te houden.

ISRAËLISCHE VREDE MET SYRIË DICHTERBIJ?

Op 12 december j.l. meldt het Algemeen Dagblad dat de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Christopher naar Syrië gaat om de vredesonderhandelingen tussen beide landen nieuw leven in te blazen. Tot dan toe zaten de onderhandelingen vast op

de Syrische eis dat Israël moest beloven de hele in 1967 veroverde Golan hoogvlakte terug te geven, voordat er over vrede zelfs maar gesproken zou kunnen worden. Een van Israëls voorwaarden voor teruggave van de Golan is de plaatsing van door Israëliërs bemande waarschuwingsstations op de hoogvlakte. Syrië wijst deze eis echter van de hand, waarop de Israëlische legertop meldde, het verlaten van de Golan onverantwoord te vinden.

Op zaterdag 16 december meldt het NRC dat er weer schot zit in de onderhandelingen. Na een gesprek van vier uur met de Syrische president Hafez al Assad in Damascus gaf minister Warren Christopher aan dat er 'substantiële vooruitgang' geboekt was inzake het weer op gang brengen van het vredesoverleg. Zowel Israël als Syrië zouden inmiddels hun opstelling aanzienlijk gewijzigd hebben. Op 27 december zitten beide partijen weer met elkaar aan tafel. Volgens premier Peres hebben zowel Israël als Syrië zich vastgelegd op negen principes:

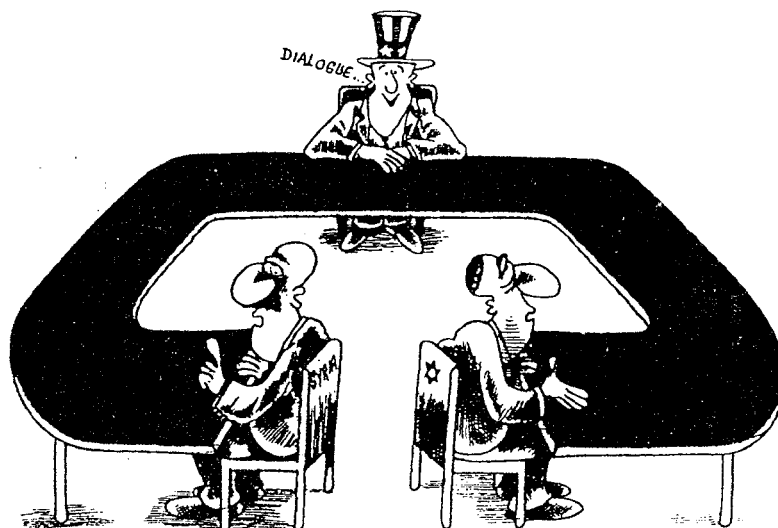
- * Onderhandelingen zonder voorwaarden vooraf;
- * Procedures zullen een ondergeschikte rol spelen;
- * Onderscheid tussen geschillen die een 'oplossing behoeven', zoals grenskwesties, en geschillen 'waarover onenigheid bestaat', zoals water.
- * Gelijktijdige onderhandelingen over alles;
- * Een akkoord dient het regionale conflict te helpen oplossen;

- * De Golan moet een centrum van economische samenwerking worden;
- * De Amerikanen zullen een essentiële rol spelen bij het overleg;
- * Aan de grens tussen Israël en Syrië dient de rust weer te keren;
- * Het overleg moet een praktischer, informeler karakter krijgen.

Tot nog toe tonen beide partijen zich nog steeds optimistisch omtrent het vredesoverleg dat naar alle waarschijnlijkheid binnen enkele maanden gestalte zal krijgen.

PALESTIJNSE VERKIEZINGEN IN AANTOCHT

Op 20 januari worden de eerste democratische verkiezingen gehouden in de Palestijnse autonome gebieden. Meer dan een miljoen mensen zullen dan de 83 leden van de Palestijnse Raad (het 'parlement') kiezen en eveneens de president van de Uitvoerende Palestijnse Autoriteit (het 'kabinet'). Zij zullen de regio voor een periode van vier jaar besturen. Om toezicht te houden op het electorale proces arriveerden eind november op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza 300 waarnemers uit Europa en de VS. Onlangs bleek uit de reacties van diverse internationale organisaties dat er grote vraagtekens gezet worden bij het 'democratische karakter' van deze eerste Palestijnse verkiezingen. PLO-leider Arafat is bijvoorbeeld gemaand de vrijheid van meningsuiting te respecteren en op te houden met interven-

Middle East International, 15 december 1995

tie in het verkiezingsproces. Daaraan werd de waarschuwing gekoppeld dat

een te grote internationale kritiek er- toe kan leiden dat de verkiezingen van

20 januari zullen worden uitgesteld tot 23 maart.

Middle East International, 15 december 1995

LANDMIJNEN IN VOORMALIG JOEGOSLAVIË

door P.P.C. Ruijs.

INLEIDING:

ANTI-TANKMIJNEN VAN HET VOORMALIGE JOEGOSLAVIË:

De meeste AT-mijnen die in gebruik zijn bij het VJ, berusten op luchtdrukwerking. Meestal bevatten ze een minimum aan metaalhoudende delen en komen door het overbrengen van druk op drukontstekers, aangeduid als TMA, tot detonatie. Enkele van deze mijnen hebben de kenmerkende eigenschap, meervoudig tot ontsteking te kunnen worden gebracht, om te garanderen dat de mijn detoneert en zo zijn uitwerking niet mist. Alle AT-mijnen zijn geschikt om wiel- en rupsvoertuigen tot staan te brengen. Het is echter zeldzaam dat de luchtdruk van een enkele mijn door gepantserde (rups)voertuigen heendringt. Voor een grotere uitwerking, zijn mijnen nodig met voorgevormde ladingen, zoals de gangbare TMRP-6.

BRON: Jane's Intelligence Review;

ANTI-TANK, LUCHTDRIJKMIJNEN:

In het VJ assortiment komen de meest gangbare standaard AT-mijnen voor, te verdelen in AT-mijnen, luchtdrukwerking aangeduid als TMA en AT-mijnen, scherfwerking aangeduid als TMR. Indien de AT-mijnen (scherfwerking) ook nog met een voorgevormde lading zijn uitgerust, wordt deze aangeduid als TMRP. Voorts zijn er mogelijkheden om de AT-mijnen, luchtdruk- en scherfwerking te voorzien van struikeldraden.

KENMERKEN:

De volgende lijst van letters worden door het JNA en BSA op de landmijnen gebruikt:

1. T- ANTI-TANK
2. P- ANTI-PERSONEEL
3. M- MINE
4. M- MAGNETISCH/METAAL
5. A- ANTI-MAGNETISCH/METAALVRIJ
6. R- SCHERFWERKING
7. O- UITSTOTENDE LADING
8. D- DIRECT
9. U- ONTSTEKER/ONTSTEKINGSMECHANISME
10. V- OEFENMIJN OF OEFENONTSTEKER
11. H- CHEMISCHE WRIJVINGSONTSTEKER

De bedoelde letter wordt aan elke mijn en de bijhorende ontsteker(s) toegewezen, om de functionele identiteit gemakkelijk te kunnen herkennen.

Bijvoorbeeld: De TMA-1, anti-tankmijn luchtdrukwerking met de UTMAH-1 ontsteker wordt als volgt aangegeven:

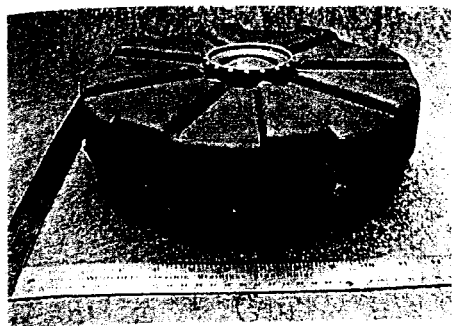
A. DE MIJN TMA-1

B. DE ONTSTEKER UTMAH-1

T- ANTI-TANK
M- MINE
A- METAALVRIJ
1- MODELNUMMER

U- ONTSTEKER/ONTSTEKINGSMECHANISME
T- ANTI-TANK
M- MINE
A- METAALVRIJ
H- CHEMISCHE WRIJVINGSONTSTEKER
1- MODEL/TYPE NUMMER

TMA-1;

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: Het is een metaalvrije mijn.

OMSCHRIJVING: De TMA-1 mijn heeft een kunststof omhulsel en is aan de bovenzijde gegolfd. De ontsteker is geplaatst in een uitsparing van het mijnlichaam en wordt afgesloten door een schroefdrop. Aan de onderzijde van de mijn zit in het midden een valstrikgat.

DIAMETER: 315 mm.

HOOGTE: 100 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: TMA-1 en andere gegevens staan in het zwart op de zijkant aangegeven.

UITWERKING: Druk op het bovenste gedeelte van het mijnlichaam activeert de ontsteker, deze bevat een gevoelige chemische stof welke een vlam veroorzaakt die het slagpijpje initieert, waardoor de mijn detoneert.

WERKING: druk van minimaal 100 kg.

ONTSTEKER: UTMAH-1 drukontsteker (chemische werking).

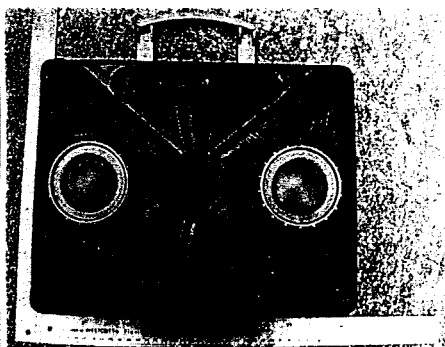
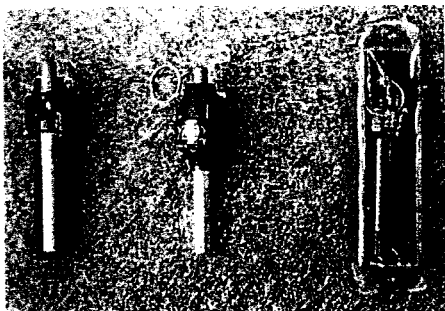
SPRINGSTOFGEWICHT: 5,4 kg plus een 150 grams overdrachtslading van trotyl.

SPECIFICATIE: luchtdruk- en scherfwerking.

ONVEILIGE ZÔNE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vastrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMA-2,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: Het is een metaalvrije mijn.

OMSCHRIJVING: De TMA-2 mijn heeft een kunststof omhulsel en is rechthoekig van vorm. (Ter grootte van een "LAPTOP COMPUTER") de mijn is aan de bovenkant gegolfd) en is voorzien van 2 ronde ontstekingsligplaatsen, elk voorzien van een schroefdeksel. Aan de onderkant is een ligplaats om een valstrik aan de mijn te bevestigen.

HOOGTE: 140 mm.

BREEDTE: 200 mm.

LENGTE: 260 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: De letters en cijfers TMA-2 en andere gegevens zijn in het zwart op de zijkant aangegeven.

UITWERKING: Door een bepaalde druk op het drukdeksel uit te oefenen, wordt één of beide drukontstekers ingedrukt. Een gevoelige chemische stof veroorzaakt door wrijving een steekvlam, die in het slagpijpje slaat, waardoor de mijn detoneert. Druk van minimaal 120 kg.

ONTSTEKER: 2 x UTMAH-1 drukontstekers. (chemische werking)

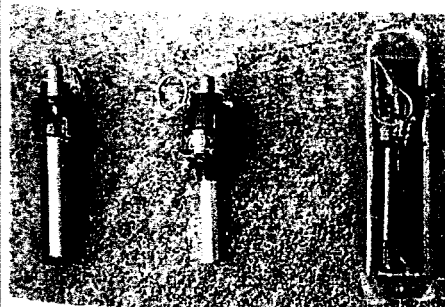
SPRINGSTOFGEWICHT: 6,5 KG.

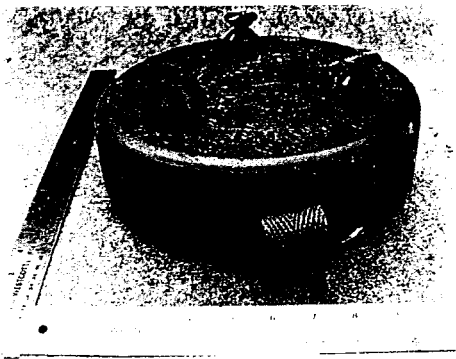
SPECIFICATIE: Luchtdruk- en scherfwerking.

ONVEILIGE ZÔNE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vastrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMA-3,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: Het is een metaalvrije mijn.

OMSCHRIJVING: Het omhulsel van de TMA-3 mijn bestaat uit gegoten springstof met fiberglas bekleed. De mijn lijkt op een ronde zwitserse kaas. In de zijkant bevindt zich een stoffen handvat. Op de bovenkant van de mijn zijn 3 ligplaatsen voor uitstekende drukontstekers aanwezig. Duidelijk zichtbaar op de mijn. (Lijken op bruine paddestoelen) Aan de onderkant in het midden, bevindt zich een ligplaats voor een valstrik.

DIAMETER: 265 mm.

HOOGTE: 80 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: De letters en cijfer TMA-3 staan boven op de mijn, in het zwart aangegeven.

UITWERKING: Door een bepaalde druk op één of meerdere ontstekers uit te oefenen, komt door wrijving een steekvlam vrij, die wordt veroorzaakt door een gevoelige chemische stof. Deze slaat in het slagpijpje, waardoor de mijn detoneert. Druk van minimaal 180 kg.

ONTSTEKER: 3 x UTMAH-3 drukontstekers. (Chemische werking en schokbestendig).

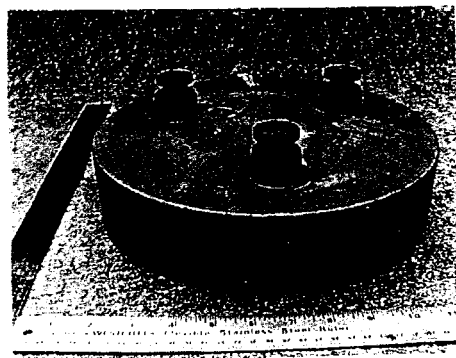
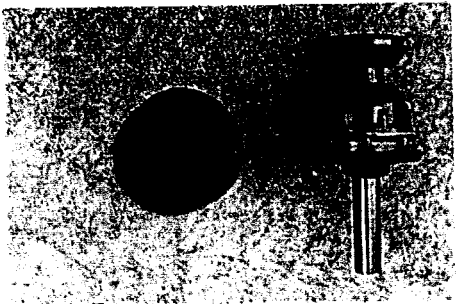
SPRINGSTOFGEWICHT: 6,5 kg.

SPECIFICATIE: Luchtdruk- en scherfwerking.

ONVEILIGE ZONE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vastrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMA-4,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: Het is een metaalvrije mijn.

OMSCHRIJVING: Het omhulsel van de TMA-4 mijn is vervaardigd van kunststof, waarin gegoten springstof zit. De mijn heeft een ronde vorm en lijkt op een zwitserse kaas met scherpe randen. Door een gat in het lichaam bevindt zich een handvat van touw. Er steken drie ontstekers boven het mijnlichaam uit.

DIAMETER: 208 mm.

HOOGTE: 65 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: De letters en cijfer TMA-4 staan boven op de mijn aangegeven.

UITWERKING: Door een bepaalde druk op één of meerdere ontstekers uit te oefenen, komt door wrijving een steekvlam vrij, die wordt veroorzaakt door een gevoelige chemische stof. Deze slaat in het slagpijpje, waardoor de mijn detoneert. Druk van minimaal 120 kg.

ONTSTEKER: 3 x UTMAH-4 drukontstekers. (chemische werking)

SPRINGSTOFGEWICHT: 5,5 kg.

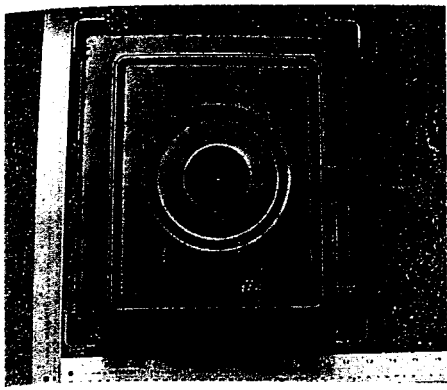
SPECIFICATIE: Luchtdruk-/scherfwerking.

ONVEILIGE ZONE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vastrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMA-5,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: Het is een metaalvrije mijn.

OMSCHRIJVING: De TMA-5 mijn is vervaardigd van een kunststof omhulsel en is vierkant van vorm. Elke hoek is voorzien van een kunststof hoekbeen, om de mijnen te kunnen stapelen. De ligplaats van de ontsteker is centraal geplaatst en is afgesloten met een schroefdeksel. Aan de onderkant zijn ligplaatsen voor valstrikken aanwezig, waaraan struikeldraden kunnen worden bevestigd. Op de mijn, langs de rand, is een vervoersligplaats voor de ontsteker aanwezig.

HOOGTE: 113 mm.

BREEDTE: 275 mm.

LENGTE: 312 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: De letters en cijfer TMA-5 staan boven op de mijn in reliëf, andere gegevens staan op de onderkant van de mijn in het zwart aangegeven.

UITWERKING: Door druk uit te oefenen op de bovenkant van de mijn, wordt de ontsteker geactiveerd. Door wrijving die nu ontstaat, komt een chemische reactie, die een steekvlam veroorzaakt, die in het slagpijpje slaat, waardoor de mijn detoneert.

WERKING: Druk van minimaal 100 kg.

ONTSTEKER: UTMAH-1 drukontsteker. (Chemische werking)

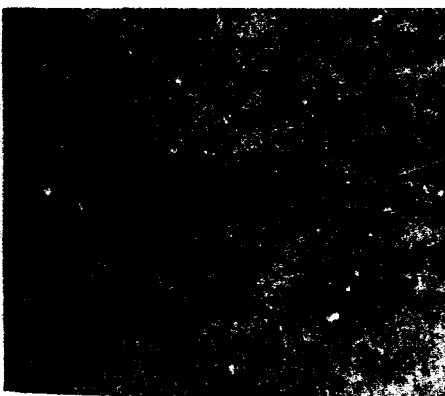
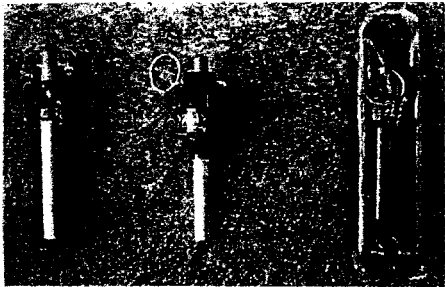
SPRINGSTOFGEWICHT: 5,5 kg.

SPECIFICATIE: Luchtdruk- en scherfwerking.

ONVEILIGE ZÔNE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vaststrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMRP-6,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn luchtdruk en holle lading.

ALGEMEEN: De mijn bevat metalen delen en wordt doorgaans net onder het maaiveld gelegd, waarbij de hefboom en ontsteker boven de grond uitsteken. De mijn kan zowel in droge- als in moerassige grond worden gelegd. De mijn is bestand tegen luchtdrukwerking.

OMSCHRIJVING: De TMRP-6 mijn heeft een stalen voorgevormde lading en is voorzien van een kunststof omhulsel. De mijn is rond van vorm. De bovenkant van de mijn is voorzien van ribben en een grote ontstekingsrichting met een hefboom in het midden geplaatst. Aan de zijkant is een opgevouwen kunststof handvat bevestigd. Aan de onderkant zit centraal een ligplaats voor een valstrikontsteker. Er is een speciale sleutel nodig om de mijn te ontgrendelen en te grendelen. De mijnen worden geleverd in kratten van 4 mijnen per krat, (2 kratten per doos). Er kunnen struikeldraden aan de hefboom worden bevestigd. De mijn is ook in horizontale stand aangetroffen bij ROAD BLOCKS en in berm van wegen.

DIAMETER: 290 mm.

HOOGTE: 132 mm.

KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: De letters en cijfer TMRP-6 staan aan de bovenkant van de mijn tussen de ribben in reliëf.

UITWERKING: De mijn wordt ingeleid met "een gecombineerde ontsteking" (druk en/of hefboommechanisme). Indien één of beide ontstekings-

mechanismen in werking wordt gesteld door op het drukdeksel te rijden, of door een van de struikeldraden te raken, waardoor de hefboom zijwaarts beweegt, komt een afvuurpen vrij. Hierdoor kan de veer van de afvuurpen ontspannen, waarna de afvuurpen met kracht tegen een slaghoedje slaat. Door deze reactie, ontstaat er een steekvlam, die op zijn beurt een zwarte buskruitlading ontsteekt. Hierdoor ontstaat er een gasdruk, die de bovenkant van de mijn wegslingert. Daarna komt een millisecondeslagpijpje tot detonatie, die op zijn beurt de holle lading laat detoneren. Het projectiel doorboort met kracht 40 mm pantserstaal op 800 mm afstand. Deze mijn kan aan de onderkant ook met een elektrische ontsteker worden aangesloten, om de mijn op afstand tot detonatie te brengen.

Deze mijn kan ook aan de zijkant worden opgesteld, waarna de hefboom wordt verbonden met een struikeldraad, zodat hij als AP-mijn kan fungeren.

WERKING: Druk van minimaal 150 kg, of zijdelings tegen de hefboom 1,3 kg.

ONTSTEKER: UTMRP-6 drukontsteker.

SPRINGSTOFGEWICHT: 5,1 kg.

SPECIFICATIE: Luchtdruk-/scherfwerking en holle lading.

ONVEILIGE ZONE:

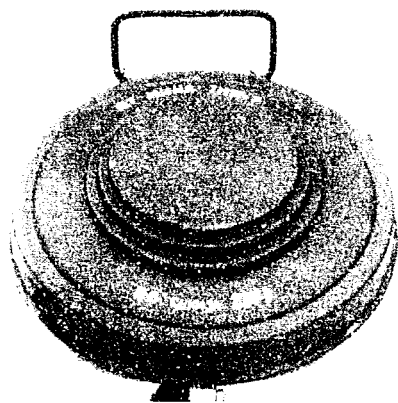
dodelijke straal van 25 meter.

onveilige zone voor voertuigen tot 45 meter, indien de mijn op zijn kant wordt geplaatst, verwondingen tot een straal van 100 meter.

TMRP-6 (met uitzondering van de gebruikelijke letterkenmerken, is deze mijn zowel bij het JNA, Latijnse lettertekens, als bij het BSA, Cyrillische lettertekens in gebruik. R (Latijns) = P (Cyrillisch), betekent: projected fragmentation, is voortdrijvende scherfwerking).

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grendelen, controleren op vastrikken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

TMM-1,

BIJNAAM: geen.

TYPE: Anti-Tankmijn, luchtdrukwerking.

ALGEMEEN: De mijn bevat en bestaat uit 2 delen, een mijnlichaam en een drukdeksel.

DIAMETER: 326 mm.

HOOGTE: 90 mm.

OMSCHRIJVING: De TMM-1 mijn is gemaakt van plaatstaal en heeft een laag profiel. De mijn wordt veelvuldig bij ROAD BLOCKS gebruikt. (op de grond gelegd) Het opgeschroefde drukdeksel heeft een diameter van 190 mm. De mijn is voorzien van 2 ligplaatsen t.b.v. valstrikontstekers. De standaard valstrik is een trekontsteker en 100 mm draad. (Onder de mijn wordt een piket geslagen waaraan deze draad is verbonden met de trekontsteker).

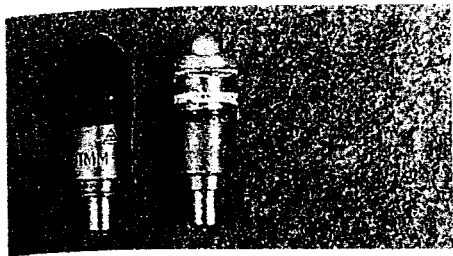
KLEUR: olijfgroen/vaalbruin.

KENMERKEN: Op de bovenkant van deze mijn staat TMM-1 in zwarte letters/cijfer geschreven.

UITWERKING: Indien er een bepaalde druk uitgeoefend wordt op het drukdeksel, breekt er een pennetje, waardoor de afvuurpen met kracht, in het slaghoedje slaat (door het ontspannen van een veer). Een steekvlam veroorzaakt de detonatie van het slagpijpje. De mijn detoneert nagenoeg gelijktijdig. De mijn is waargenomen zonder dat het drukdeksel geplaatst was, dit vermindert de vereiste druk.

WERKING: Druk van minimaal 130 kg, op het drukdeksel, of 70 kg zonder het drukdeksel.

ONTSTEKER: UTMM-1 drukontsteker.

SPRINGSTOFGEWICHT: 5,6 kg.

SPECIFICATIE: Luchtdruk- en scherfwerking.

ONVEILIGE ZÔNE:

Alleen daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn grondelen, controleren op vastrijken en verwijderen, danwel vernietigen!

Niet daarvoor opgeleid personeel mag deze mijn alleen markeren en de commandant waarschuwen!

OPSPORINGSMIDDELEN:

Andere mijnen dan die met scherfwerking, zoals moderne mijnen van het VJ, bevatten lichtmetalen omhulsels, of zelfs geen metaalhoudende delen. Er zijn ook mijnen in gebruik, waarvan de ligplaatsen voor de ontstekers slechts bestaan uit licht aluminium buisjes. De hoeveelheid aluminium is zo klein dat de mijn haast niet te detecteren is, zeker niet in metaalhoudende grond. Deze mijnen zijn niet op te sporen door metaaldetectoren. Daarom is het vereist, dat de TMA-3 en de TMA-4 AT-mijnen voorzien zijn van metalen ringen om ze op te kunnen sporen met behulp van metaaldetectoren. Alle AP-scherfmijnen, de TMRP-6 AT-mijn (uitgevoerd met een voorgevormde lading) en de oudere TMM-1 AT-mijn bevatten voldoende metalen delen, zodat ze gemakkelijk zijn op te sporen.

UITWISSELBAARHEID:

Er is een grote variatie tussen de Joegoslavische mijnen, ontstekingsmiddelen, mechanische valstrikken en springmiddelen. Het is daarom niet mogelijk om alle uitwisselbare mijnen van geïllustreerde beschrijvingen te voorzien. Drie typen AT-mijnen, de TMA-1, TMA-2 en de TMA-5, gebruiken de UANU-1 drukontsteker. In de TNT-blokjes van 100, 200 en 500 gram worden deze ontstekers ook gebruikt. Zo kan men in het veld eenvoudige AP-mijnen en valstrikken samenstellen. De 100- en 200 grams TNT-blokjes worden ook als hoofdloading gebruikt in sommige AP-mijnen. Het schroefdraad komt standaard overeen met de M10-maatvoering (10 mm x 1 mm). Veel mechanische valstrikontstekers zijn met dit schroefdraad uitgevoerd, zodat ze direkt in de TNT blokjes kunnen worden geschroefd.

NOMENCLATUUR:

In tegenstelling tot de benamingen op mijnen en valstrikken van andere landen, wordt in het VJ door middel van een letter een bepaald type of soort mijn aangeduid. De letteraanduiding is afhankelijk van het land van gebruik. In Kroatië wordt gebruik gemaakt van het lettertype dat ook in Nederland wordt toegepast (Latijnse tekens). In Servië wordt meer het Cyrillisch schrift gehanteerd. Hierdoor kunnen misverstanden ontstaan met betrekking tot het type en soort mijnen. In de onderstaande tabel ziet U de opschriften die U op de mijnen kunt aantreffen, in zowel Latijnse- als Cyrillische tekst, met daarachter de verklaring van het type en soort mijn.

Latin	Cyrillic	Meaning (Mines)	Meaning (Booby Traps) (See JIR, Vol 7, No 2)
A	A	Non-metallic (blast)	
D	Д	Wooden (except in MRUD)	
H	X	Chemical (Friction sensitive)	
M	M	Metallic (As a suffix)	Mechanical
N	H		Pressure operation
O	O	Bounding (Jumping)	Pressure release operation
P	И		Pull operation
PM	ИИМ	Anti-Personnel (AP)	
R	P	Projected fragmentation	
S	C	(As a suffix for an AP mine)	
		Inclusion of a fire	
TM	ТМ	Anti-Tank (AT)	
U	У	(As a prefix) Fuse	(As a prefix) Fuse
V	В	(As a prefix) Practice	(As a prefix) Practice
		(Not necessarily inert)	(Not necessarily inert)

Jane's Intelligence review